

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

Центрально-
український
національний
технічний
університет

Економічний
факультет

кафедра
аудиту, обліку та
оподаткування

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»
всіх форм навчання

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
ДО ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ
«ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»
всіх форм навчання

Затверджено
на засіданні кафедри
аудиту, обліку та оподаткування
Протокол № 1 від 15.08.2022 р.

Методичні рекомендації для підготовки до лекційних і практичних занять при вивченні курсу «Внутрішній контроль» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» всіх форм навчання / Укл.: Т.В. Фоміна, О.Б. Пугаченко – Кропивницький: ЦНТУ, 2022. – 74 с.

Методичні рекомендації для підготовки до лекційних і практичних занять при вивченні курсу «Внутрішній контроль» призначено для засвоєння теоретичних питань курсу, практичного закріплення лекційного матеріалу, підготовки до семінарських занять, виконання практичних завдань та розв’язування тестів модульних контролів здобувачами денної і заочної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Укладачі:

Фоміна Т.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Пугаченко О.Б. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Рецензент:

Шалімова Н.С. – д.е.н., професор, декан економічного факультету

Відповідальний за випуск:

Фоміна Т.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА.....	6
ОСНОВНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ «ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ».....	7
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ».....	9
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ НА ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ.....	11
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ.....	13
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.....	31
Практичне заняття 1.....	31
Практичне заняття 2.....	34
Практичне заняття 3.....	38
Практичне заняття 4.....	42
Практичне заняття 5.....	46
Практичне заняття 6.....	49
Практичне заняття 7.....	53
Практичне заняття 8.....	57
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ПРОТЯГОМ СЕМЕСТРУ.....	61
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	64

ВСТУП

Дисципліна «Внутрішній контроль» викладається відповідно до навчального плану підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування», як обрана з блоку вибіркових дисциплін та складається з 90 годин і трьох кредитів.

Дані методичні рекомендації складено відповідно до освітньо-професійної програми вищої освіти та визначають зміст і послідовність вивчення теоретичних засад організації і методики внутрішнього контролю та застосування їх у практичній діяльності внутрішніх контролерів, внутрішніх аудиторів, спеціалістів фіскальних органів і державної аудиторської служби України, експертів з економічних питань тощо з урахуванням набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Внутрішній контроль – це процес постійного впливу на об’єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень задля приведення фактичного стану об’єктів до бажаного. Ефективна система внутрішнього контролю дозволяє керівництву впевнитись, що діяльність підприємства знаходиться у відповідності з вимогами чинного законодавства, затвердженою політикою та іншими директивно-нормативними документами суб’єкта підприємництва. Наразі в Україні система внутрішнього контролю з боку законодавчих органів влади не регулюється і не контролюється, у результаті чого підприємства самостійно повинні організовувати та якісно її розвивати.

В умовах євроінтеграційних процесів значення побудови ефективної систем внутрішнього контролю зростає, а тому важливо навчити студентів застосовувати набуті теоретичні знання в їх подальшій професійній діяльності. Крім того, спеціалісти у сфері внутрішнього контролю повинні мати високий рівень практичних навичок з організації і методики проведення заходів внутрішнього контролю, а дані методичні рекомендації повинні допомогти студентам в оволодінні та закріпленні цих знань. Для якісного засвоєння матеріалу дисципліни «Внутрішній контроль» необхідно використовувати раніше отримані знання економіко-правового характеру та враховувати обраний вектор розвитку України на євроінтеграцію.

У лекційному матеріалі викладено основний зміст понять, які є базовими у вивченні даної дисципліни. Обговорення на семінарських заняттях, відповіді на контрольні питання, вирішення запропонованих практичних завдань – розрахункових задач, аналіз практичних ситуацій та складання фрагменту акту внутрішнього контролера, - дозволить здобувачам узагальнити і закріпити теоретичну обізнаність та набуті професійних навичок з організації, методики і порядку проведення заходів внутрішнього

контролю. Розв'язання тестів на модульних контролях дозволить визначити та оцінити рівень набутих знань на лекційних і практичних заняттях. Представлені зразки тестів можуть бути використані при проведенні підсумкового контролю знань на заліку.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	 Фоміна Тетяна Володимирівна кандидат економічних наук (спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)», доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування
Профілі в науково-метричних базах даних	Google Scholar, ORCID
Профілі в соціальних мережах	Facebook, Instagram
Контактний телефон	+380506615507
Електронна адреса	tetynafomina@ukr.net
Дистанційні заняття у синхронному режимі – за розкладом занять	Постійна адреса Zoom-конференції https://us02web.zoom.us/j/82444749477?pwd=RE9uNHFHcWJUWg5S0g2aWpsTHhLdz09
Дистанційні консультації у синхронному режимі – за розкладом консультацій	Viber, WhatsApp, Telegram – (+38) 0506615507 – Фоміна Тетяна Володимирівна

ОСНОВНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ «ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ»

Метою дисципліни «Внутрішній контроль» є формування системи знань з теоретичних та практичних засад внутрішнього контролю, вивчення його методів, прийомів та процедур, дослідження порядку внутрішнього контролю та особливостей складання робочої та підсумкової документації за результатами внутрішнього контролю, виховання у студентів відповідальності та додержання ними, як майбутніми внутрішніми контролерами, вимог чинного законодавства України у контексті євроінтеграції.

Завдання дисципліни: оволодіння теоретичними і практичними знаннями організації та методики внутрішнього контролю на підприємствах різних галузей економіки України; розгляд системи внутрішнього контролю як невід'ємної частини системи управління підприємством та дослідження її конфігурації; опанування практичними навичками заходів внутрішнього контролю шляхом вирішення розрахункових завдань та аналізу практичних ситуацій, які виникають в процесі підприємницької діяльності; визначення економічних ризиків суб'єктів господарювання, пов'язаних з правопорушеннями у сфері податкового, митного, трудового, валютного та іншого законодавства; ознайомлення із сучасними тенденціями розвитку внутрішнього контролю в Україні та зарубіжних країнах-членах ОЕСР.

Предмет дисципліни: теоретико-методичні положення та інструментарій внутрішнього контролю, що виникає у процесі його проведення.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: ефективність засвоєння змісту дисципліни «Внутрішній контроль» підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріал таких дисциплін як: «Теорія економічного аналізу», «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Статистика та економетрика», «Аналіз господарської діяльності», «Фінансовий облік», «Державний фінансовий контроль», «Організація діяльності та облік у малому бізнесі»; «Основи оподаткування» тощо.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни: Після вивчення дисципліни здобувач повинен:

знати:

- теоретико-правові засади організації і методики внутрішнього контролю в Україні в умовах євроінтеграції;
- основні вимоги, які висуваються в умовах євроінтеграційних процесів до системи внутрішнього контролю;

- структуру та принципи побудови системи внутрішнього контролю в Україні та країнах-членах ОЕСР;
- основні типові методики здійснення внутрішнього контролю;
- особливості проведення перевірок службою внутрішнього контролю основних циклів діяльності суб'єкта господарювання;
- способи, прийоми та процедури внутрішнього контролю.

вміти:

- складати програми (методики) внутрішнього контролю у відповідності до обраних параметрів, об'єктів, суб'єктів контрольної діяльності;
- складати документи, які регламентують діяльність служби внутрішнього контролю (Положення про службу внутрішнього контролю, Посадова інструкція внутрішнього контролера тощо);
- розробляти детальні методики перевірок за кожними об'єктом обліку і контролю;
- здійснювати перевірки згідно розроблених методик та приймати за ними відповідні рішення;
- готувати та оформляти аргументовані, чіткі, логічні результати контрольної діяльності для подання на розгляд вищому керівництву щодо прийняття відповідних управлінських рішень;
- готувати необхідні нормативні та інструктивні документи для використання їх у діяльності підприємства;
- проводити консультаційні семінари, наради, обговорення з проблемних питань законодавства, у т.ч. і європейського.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності;
- неабайдуже ставлення до участі у громадських суспільних заходах, спрямованих на підтримку економічної культури.

У процесі вивчення даної дисципліни використовуються такі види навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальне науково-дослідне завдання, поточні контролі знань, підсумкові модульні контролі, складання заліку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ»

МОДУЛЬ 1

Лекційні і практичні заняття та модульні контролі

(максимальна кількість балів – 50)

Тема 1. Економічна сутність внутрішнього контролю в Україні та країнах-членах ОЕСР

Тема 2. Теоретичні засади внутрішнього контролю в контексті євроінтеграції

Тема 3. Внутрішній контроль операцій з необоротними активами

Тема 4. Внутрішній контроль операцій з оборотними активами

Тема 5. Внутрішній контроль власного капіталу

Тема 6. Внутрішній контроль довгострокових зобов'язань і забезпечень

Тема 7. Внутрішній контроль поточних зобов'язань і забезпечень

Тема 8. Внутрішній контроль доходів, витрат та фінансових результатів.

МОДУЛЬ 2

Самостійна робота здобувачів та індивідуальне науково-дослідне завдання

(максимальна кількість балів – 50)

Самостійна робота здобувачів передбачає виконання розрахункових задач та аналіз практичних (реальних) ситуацій у позааудиторний час. Завдання самостійної роботи представлено у розрізі тем курсу.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) передбачає проведення дослідження особливостей внутрішнього контролю за окремими об'єктами або в окремих країнах світу (країна визначається за вибором здобувача, перевага надається розвинутим країнам Європи, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)).

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання є методом отримання навичок науково-дослідної роботи, в процесі якої здобувач має навчитися самостійно працювати з економічною літературою, науковими публікаціями вітчизняних та зарубіжних вчених, використовувати законодавчу та нормативно-правову базу, дані офіційних сайтів мережі Інтернет, аналізувати статистичні дані, узагальнювати отриману інформацію та логічно викладати свої думки щодо питань організації і методики внутрішнього контролю.

Для виконання індивідуальної роботи здобувач вивчає та опрацьовує навчальну і наукову літературу, законодавчі й нормативні документи відповідно до обраного об'єкту

дослідження. Все це бажано робити використовуючи мову оригіналу або офіційні версії перекладу. Результати проведеної індивідуальної науково-дослідної роботи оформлюються у вигляді реферату чи презентації.

Тематичний план

№	Тема	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти		
		Години для лекцій	Години для практичних занять	Години для самостійної роботи студентів
1	Економічна сутність внутрішнього контролю в Україні та країнах-членах ОЕСР	2	2	4
2	Теоретичні засади внутрішнього контролю в контексті євроінтеграції	2		4
3	Внутрішній контроль операцій з необоротними активами	4	2	4
4	Внутрішній контроль операцій з оборотними активами	4	2	4
5	Внутрішній контроль власного капіталу	4	2	4
6	Внутрішній контроль довгострокових зобов'язань і забезпечень	4	2	4
7	Внутрішній контроль поточних зобов'язань і забезпечень	4	2	4
8	Внутрішній контроль доходів, витрат та фінансових результатів	4	2	4
	Всього – 90 годин:	28	14	48, у т.ч. 8 – ІНДЗ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ НА ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

1) за присутність на лекційних заняттях – 1 бал, за умови активної участі у його проведенні, правильних відповідей на питання лектора, які розглядаються в межах теми та за матеріалами попередніх лекцій

2) за присутність на практичних заняттях – 1 бал, за умови активної участі у його проведенні та відповіді на контрольні питання теми;

3) за відповіді на питання семінарських занять здобувач отримує:

1 бал – здобувач демонструє вичерпну, змістовну і правильну доповідь на питання на основі вивчення лекційного матеріалу та опрацювання запропонованих навчальної літератури і наукових джерел, при цьому вільно володіє економічними категоріями, логічно і послідовно розкриває організаційно-методологічні засади внутрішнього контролю, показав глибокі знання нормативних та законодавчих актів, спеціальної економічної літератури з питань заходів внутрішнього контролю;

0,5 бала – здобувач в основному правильно розкриває питання, але припускається деяких неточностей у визначенні змісту окремих економічних категорій і викладі організаційно-методичних засад внутрішнього контролю, показав неміцні знання літературних джерел, не досить переконливо аргументував свою доповідь;

0 балів – здобувач не знає або невірно розкрив питання теми, припустився істотних помилок при викладі питань організації, методики і техніки внутрішнього контролю, показав незнання нормативно-законодавчої бази, спеціальної літератури з питань організації, методики і порядку здійснення заходів внутрішнього контролю та невміння аргументувати свою доповідь.

4) за виконання практичних завдань та аналіз реальних ситуацій здобувач отримує:

1 бал – здобувач правильно вирішив практичне завдання та проаналізував реальну ситуацію, дає вичерпну, змістовну і правильну відповідь на поставлені питання, при цьому вільно володіє економічними категоріями щодо організації і методики внутрішнього контролю, логічно і послідовно розкриває організаційно-методичні аспекти щодо проведення заходів внутрішнього контролю, показав глибокі знання нормативних та законодавчих актів, спеціальної фахової економічної літератури;

0,5 бали – здобувач у цілому правильно вирішив практичне завдання та проаналізував реальну ситуацію, в основному дає відповіді на поставлене запитання, але припустив деякі неточності у визначенні змісту окремих економічних категорій і викладі

організаційно-методичних підходів щодо заходів внутрішнього контролю, показав неміцні знання літературних джерел і законодавчо-нормативних актів, не досить переконливо аргументував свою відповідь, мають місце недоліки в оформленні практичних завдань та аналізі реальних ситуацій;

0 балів – здобувач неправильно вирішив практичне завдання та проаналізував реальну ситуацію, не знає або невірно сформулював відповіді на поставлені питання, припустився істотних помилок при викладі питань методики і організації внутрішнього контролю, показав незнання нормативно-законодавчої бази і спеціальної літератури.

На заняттях, коли передбачено виконання практичних завдань та аналіз реальних ситуацій, бали виставляються в залежності від швидкості їх виконання та належності оформлення. За кожне належним чином виконане практичне завдання здобувач може отримати максимально 1 бал. Отже, за умови належного виконання і оформлення всіх сорока практичних завдань на практичних заняттях, студент має можливість отримати 40 балів.

5) модульний контроль відбувається два рази на семестр шляхом оцінки знань за допомогою тестів. За правильну відповідь на кожне з десяти тестових питань студент отримує 0,5 бала. Максимальна кількість отриманих балів на кожному з поточних контролів дорівнює 5.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 1. Економічна сутність внутрішнього контролю в Україні та країнах-членах ОЕСР

1. *Сутність поняття «внутрішній контроль».* Поняття «внутрішній контроль». Історія розвитку контролю. Етимологічний та науковий аспекти при тлумаченні поняття внутрішнього контролю. Контроль як функція управління. Взаємозв'язок внутрішнього контролю з іншими функціями управління.

2. *Мета, завдання і предмет внутрішнього контролю.* Мета внутрішнього контролю. Завдання внутрішнього контролю. Предмет внутрішнього контролю. Мета та завдання внутрішнього контролю в контексті євроінтеграції.

3. *Об'єкт і суб'єкт внутрішнього контролю.* Об'єкти і суб'єкти внутрішнього контролю та їх взаємодія. Система контролю та її структура. Взаємозв'язок об'єктів і суб'єктів. Класифікація господарських процесів як об'єктів внутрішнього контролю. Класифікація ресурсів як об'єктів внутрішнього контролю.

4. *Методичні прийоми внутрішнього контролю.* Класифікація методичних прийомів внутрішнього контролю. Методологія внутрішнього контролю. Застосування авторами термінів «метод», «спосіб», «прийом» в економічній літературі. Визначення поняття «метод господарського контролю» в економічній літературі. Схема елементів методу внутрішнього контролю. Загальнонаукові і спеціальні прийоми дослідження об'єктів.

5. *Класифікація внутрішнього контролю.* Ознаки класифікації: за відношенням до об'єкту; за часом здійснення контрольних дій; за періодичністю здійснення; за формами контролю; за способом здійснення; за повнотою охоплення об'єкта. Види внутрішнього контролю.

6. *Сутність внутрішнього контролю в країнах-членах ОЕСР.* Особливості визначення терміну «внутрішній контроль» та специфіка функціонування системи внутрішнього контролю в окремих країнах-членах ОЕСР (держави Європейського Союзу, США, Австралія, країни Сходу).

Тема 2. Теоретичні засади організації внутрішнього контролю в контексті євроінтеграції

1. *Концептуальні засади організації системи внутрішнього контролю в Україні та країнах ЄС.* Організація системи внутрішнього контролю. Ефективність функціонування внутрішнього контролю. Концепція внутрішнього контролю. Структура внутрішнього

середовища економічного суб'єкта. Системний підхід: ВХІД → ПРОЦЕС → ВИХІД. Побудова системи внутрішнього контролю. Організаційні форми внутрішнього контролю. статний обсяг контролю. Служба внутрішнього контролю (внутрішній контролер). Служба внутрішнього аудиту. Структурно-функціональна форма внутрішнього контролю. Контрольно-ревізійна служба. Аутсорсинг. Косорсинг.

2. *Принципи організації системи внутрішнього контролю.* Принципи організації внутрішнього контролю: ієрархічності контролю; інтеграції контролю; відповідальності; збалансованості; своєчасного повідомлення про виявлені істотні відхилення; відповідності контролюючої та контрольованої систем; постійності; комплексності; здійснення контролю за центрами відповідальності; протилежності інтересів; незалежних перевірок; циклічності контролю в часі; надійності; пріоритетності; гнучкості і динамічності; адаптивності; професійності. Принципи організації внутрішнього контролю у країнах ЄС.

3. *Вимоги до функціонування системи внутрішнього контролю.* При формуванні системи внутрішнього контролю слід домагатися нормативного закріплення таких основних вимог: вимога підконтрольності кожного суб'єкта контролю, що працює на підприємстві; вимога ущемлення інтересів; недопущення зосередження прав контролю на всіх його об'єктах у руках однієї особи; вимога зацікавленості керівництва підприємства; вимога компетентності, сумлінності та чесності аудиторів і контролерів підприємства; вимога придатності методик і програм, що застосовуються в роботі системи внутрішнього контролю; вимога безперервності розвитку і вдосконалення; вимога розстановки пріоритетів відповідно до ризиків; вимога єдиної відповідальності; вимога функціонального потенційного заміщення; вимога регламентації; вимога взаємодії та координації. Вимоги до організації системи внутрішнього контролю у країнах-членах ЄС.

4. *Оцінка систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю підприємства.* Оцінка системи бухгалтерського обліку підприємства. Аналіз ефективності існуючої системи внутрішнього контролю. Тестування як найбільш поширений спосіб оцінки системи внутрішнього контролю. Структура та основи побудови тестів. Вимоги до тестів. Впровадження у практику тестування для оцінки системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

5. *Порядок документального оформлення процесу і результатів внутрішнього контролю.* Документування результатів внутрішнього контролю. Структура документального оформлення внутрішнього контролю. Робочі документи служби внутрішнього контролю (внутрішнього контролера). Стандартизований підхід до форми представлення результатів внутрішнього контролю. Підсумкова документація за результатами внутрішнього контролю. Звіт за результатами внутрішнього контролю.

6. Проблеми створення та функціонування системи внутрішнього контролю. Основні проблеми при створенні системи внутрішнього контролю. Служба внутрішнього контролю, відділ внутрішнього контролю, внутрішній контролер. Відсутність процедур контролю. Типові проблеми при організації системи внутрішнього контролю. Проблеми створення та функціонування систем внутрішнього контролю у країнах ОЕСР.

Тема 3. Внутрішній контроль операцій з необоротними активами

1. Тест систем бухгалтерського обліку та контролю операцій із необоротними активами. Оцінка системи внутрішнього контролю операцій з необоротними активами слід здійснювати за допомогою тесту. Визначення рівня довіри до існуючої системи контролю на підприємстві. Оцінка стану систем внутрішнього контролю у країнах ЄС.

2. Внутрішній контроль операцій нематеріальними активами. Основні завдання внутрішнього контролю операцій з нематеріальними активами. Порядок проведення внутрішнього контролю операцій з нематеріальними активами передбачає здійснення визначеного набору контрольних процедур. Етапи та методичні аспекти внутрішнього контролю нематеріальних активів. Перевірка правильності ведення аналітичного і синтетичного обліку операцій з нематеріальними активами.

3. Внутрішній контроль незавершених капітальних інвестицій. Напрямки внутрішнього контролю незавершених капітальних інвестицій. План капітальних та фінансових вкладень для підприємств та розрахунки з їх обґрунтування. Внутрішній контроль лімітів капітальних вкладень і будівельно-монтажних робіт. Джерелами інформації для внутрішнього контролю капітальних інвестицій. Безперервність планування капітального будівництва. Перевірка своєчасності та якості забезпечення будівництва проектно-кошторисною документацією. Перевірка капітальних інвестицій за умов будівництва господарським способом. Оцінка виконання плану на всіх рівнях господарського управління. Контроль виконання плану за визначеними показниками. Контроль капітального будівництва, виконаного за договорами з підрядними організаціями. Внутрішній контроль операцій з придбання та передачі замовником підряднику обладнання і будівельних матеріалів. Внутрішній контроль капітального будівництва, що виконується господарським способом. Внутрішній контролер правильності складання кореспонденції рахунків. Внутрішній контроль обґрунтованості відображених в обліку операцій за капітальними вкладеннями, достовірність звітності та визначення інвентарної вартості завершених і зданих в експлуатацію об'єктів капітальних вкладень.

4. *Внутрішній контроль операцій з основними засобами.* «Життєвий» цикл основних засобів на підприємстві. Внутрішній контроль операцій, пов'язаних з надходження основних засобів на підприємство. Перевірка правильності формування первісної вартості об'єктів основних засобів у залежності від джерел надходження: придбання за грошові кошти; придбання в обмін на інші активи; безоплатне отримання; отримання в якості внеску до зареєстрованого (пайового) капіталу; отримання в оренду; виготовлення власними силами. Внутрішній контроль операцій, що здійснюються в процесі експлуатації основних засобів: знос; поліпшення (ремонт, реконструкція, модернізація); переоцінка (індексація); консервація; зменшення корисності; інвентаризація. Внутрішній контроль операцій, пов'язаних з вибуттям основних засобів: продаж за грошові кошти; продаж за обміном; безоплатна передача; передача в якості внеску до зареєстрованого (пайового) капіталу; передача в оренду (лізинг); ліквідація.

5. *Внутрішній контроль інвестиційної нерухомості.* Поняття інвестиційної нерухомості. Об'єкти внутрішнього контролю інвестиційної нерухомості. Перевірка дотримання критеріїв віднесення визначених об'єктів до інвестиційної нерухомості. Етапи внутрішнього контролю інвестиційної нерухомості. Внутрішній контроль правильності формування первісної вартості об'єктів інвестиційної нерухомості. Внутрішній контроль порядку віднесення та відображення в обліку витрат пов'язаних із об'єктами інвестиційної нерухомості. Внутрішній контроль правильності відображення у фінансовій звітності інвестиційної нерухомості. Перевірка синтетичного та аналітичного обліку операцій з інвестиційною нерухомістю.

6. *Внутрішній контроль довгострокових біологічних активів.* Об'єкти внутрішнього контролю довгострокових біологічних активів рослинництва і тваринництва. Внутрішній контроль правильності групування довгострокових біологічних активів. Перевірка правильності оцінки довгострокових біологічних активів. Внутрішній контроль правильності відображення в обліку вибуття довгострокових біологічних активів.

7. *Внутрішній контроль довгострокових фінансових інвестицій.* Внутрішній контроль законності і правильності здійснення операцій, що стосуються фінансових вкладень господарюючого суб'єкта, їх документального оформлення та прийняття до обліку. Перевірка правильності групування довгострокових фінансових інвестицій на такі, що обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств та інші фінансові інвестиції. Інвентаризація довгострокових фінансових вкладень. Оцінка ефективності довгострокових вкладень. Виявлення фіктивних довгострокових фінансових вкладень. Виявлення прихованих довгострокових фінансових вкладень. Внутрішній контроль

ефективності довгострокових вкладень за групами ризиків.

8. *Внутрішній контроль відстрочених податкових активів.* Об'єкти внутрішнього контролю відстрочених податкових активів. Внутрішній контроль відстрочених податкових активів за джерелами виникнення. Контроль дотримання умов визнання податкових різниць. Перевірка правильності відображення в обліку відстрочених податкових активів. Перевірка порядку відображення відстрочених податкових активів у звітності підприємства.

9. *Внутрішній контроль довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів.* Перевірка правильності класифікації дебіторської заборгованості. Перевірка правильності формування сум за рахунком 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Етапи внутрішнього контролю операцій з іншими необоротними активами. Перевірка правильності відображення сум у фінансовій звітності.

10. *Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з необоротними активами.* Робочі документи внутрішнього контролера, які пропонується використовувати під час перевірки операцій з необоротними активами: робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури нематеріальних активів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування первісної вартості нематеріальних активів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури незавершених капітальних інвестицій; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування вартості незавершених капітальних інвестицій; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки визначення ступеня завершеності об'єктів незавершених капітальних інвестицій; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності фактичних витрат плановим за окремими об'єктами незавершених капітальних інвестицій; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування первісної вартості основних засобів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності віднесення об'єктів основних на відповідні рахунки бухгалтерського обліку; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності групування основних засобів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності нарахування зносу за окремими об'єктами основних засобів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування витрат з поліпшення основних засобів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності визначення вартості об'єктів інвестиційної нерухомості; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокових біологічних активів; робочий

документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності фактичного використання площ для довгострокових біологічних активів рослинництва заявленому; Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності постановки на облік окремих довгострокових біологічних активів рослинництва; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності постановки на облік окремих довгострокових біологічних активів тваринництва; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності закріплення матеріальної відповідальності за довгострокові біологічні активи тваринництва; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності відображення в обліку величини довгострокових фінансових інвестицій; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування суми відстрочених податкових активів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки групування довгострокової дебіторської заборгованості за строками непогашення; робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів.

Тема 4. Внутрішній контроль операцій з оборотними активами

1. Тест систем бухгалтерського обліку та контролю операцій із оборотними активами. Економічний зміст оборотних активів. Оборотні активи як об'єкти внутрішнього контролю в Україні та країнах ЄС. Оцінка системи внутрішнього контролю операцій з окремими видами оборотних активів. Тести системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій із запасами. Тест системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю дебіторської заборгованості. Тест системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій із готівковими коштами. Тест системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю безготівкових операцій.

2. Порядок перевірки операцій з оборотними активами

2.1. Внутрішній контроль операцій із запасами. Мета внутрішнього контролю запасів підприємства контролю. Етапи внутрішнього контролю операцій із запасами. Об'єкти внутрішнього контролю операцій із запасами. Внутрішній контроль правильності формування первісної вартості запасів. Перевірка правильності відображення в обліку операцій із запасами. Внутрішній контроль операцій, що здійснюються під час перебування запасів на підприємстві. Інвентаризація запасів. Перевірка правильності проведення та відображення в обліку переоцінки запасів та зменшення їх корисності.

Внутрішній контроль операцій із запасами під час їх переміщення всередині підприємства. Внутрішній контроль операцій з вибуття запасів. Внутрішній контроль при списання запасів у виробництво. Внутрішній контроль операцій з безоплатної передачі запасів. Внутрішній контроль нетипових випадків списання запасів. Внутрішній контролер правильності здійснення бухгалтерських проведення за операціями із запасами. Внутрішній контроль малоцінних швидкозношуваних предметів. Внутрішній контроль незавершеного виробництва. Інвентаризація незавершеного виробництва. Внутрішній контроль за рухом відходів виробництва. Внутрішній контроль порядку формування інформації про брак у виробництві. Внутрішній контроль напівфабрикатів. Внутрішній контроль готової продукції. Внутрішній контроль операцій з продукцією сільськогосподарського виробництва за видами та біологічних активів. Внутрішній контроль операцій з товарами.

2.2. Внутрішній контроль поточних біологічних активів. Сутність поточних біологічних активів рослинництва і тваринництва. Мета внутрішнього контролю біологічних активів. Завдання внутрішнього контролю біологічних активів. Об'єкти внутрішнього контролю біологічних активів. Джерела інформації для контролю біологічних активів. Етапи внутрішнього контролю поточних біологічних активів. Інвентаризація поточних біологічних активів.

2.3 Внутрішній контроль дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги. Дебіторська заборгованість як об'єкт внутрішнього контролю. Основні завдання внутрішнього контролю дебіторської заборгованості. Етапи внутрішнього контролю дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги. Внутрішній контроль порядку формування резерву сумнівних боргів. Внутрішній контроль порядку відображення в обліку дебіторської заборгованості.

2.4. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості за розрахунками. Дебіторська заборгованість за розрахунками як об'єкт внутрішнього контролю. Об'єкти внутрішнього контролю дебіторської заборгованості за розрахунками. Перевірка правильності формування дебіторської заборгованості за виданими авансами. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості з нарахованих доходів. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості за відсотками, які підлягають отриманню. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості з внутрішніх розрахунків.

2.5 Внутрішній контроль іншої поточної дебіторської заборгованості. Об'єкти внутрішнього контролю іншої поточної дебіторської. Етапи внутрішнього контролю розрахунків з підзвітними особами. Внутрішній контроль розрахунків за претензіями.

Перевірка правильності ведення обліку розрахунків за позиками членів кредитних спілок. Внутрішній контроль розрахунків з іншими дебіторами. Внутрішній контроль розрахунків з державними цільовими фондами.

2.6. Внутрішній контроль поточних фінансових інвестицій. Фінансові інвестиції як об'єкт внутрішнього контролю. Мета та завдання внутрішнього контролю фінансових інвестицій. Перевірка правильності оцінки фінансових інвестицій на дату балансу.

2.7. Внутрішній контроль операцій із грошима та їх еквівалентами. Об'єкти внутрішнього контролю операцій із грошовими коштами та їх еквівалентами. Етапи внутрішнього контролю операцій із грошовими коштами та їх еквівалентами. Інвентаризація грошових коштів та їх еквівалентів. Перевірка порядку дотримання касової дисципліни. Внутрішній контроль операцій із готівкою в іноземній валюті. Внутрішній контроль операцій на рахунках в банку. Внутрішній контроль операцій на валютних рахунках у банку. Типові помилки та порушення, що виявляються у ході контролю грошей та їх еквівалентів. Внутрішній контроль операцій з грошовими документами й коштами в дорозі. Внутрішній контроль електронних грошей підприємства. Інвентаризація електронних грошей.

2.8. Внутрішній контроль витрат майбутніх періодів та інших оборотних активів. Мета внутрішнього контролю витрат майбутніх періодів. Об'єкти внутрішнього контролю витрат майбутніх періодів. Завдання внутрішнього контролю витрат майбутніх періодів. Етапи внутрішнього контролю витрат майбутніх періодів. Перевірка правильності бухгалтерських записів в регістрах обліку.

2.9. Внутрішній контроль інших оборотних активів. Склад та структура інших оборотних активів як об'єктів внутрішнього контролю. Мета та завдання внутрішнього контролю інших оборотних активів. Етапи внутрішнього контролю інших оборотних активів.

3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з оборотними активами. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури оборотних активів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та питомої ваги окремих запасів в оборотних активах. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності віднесення окремих видів запасів на відповідні рахунки бухгалтерського обліку. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування первісної вартості окремих видів запасів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності відображення вартості запасів у рядку 1100 «Запаси» Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури поточних біологічних

активів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності оприбуткування приплоду тварин. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та питомої ваги дебіторської заборгованості в оборотних активах. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування даних про дебіторську заборгованість та аналіз її структури. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки строків та шляхів виникнення дебіторської заборгованості. Робочий документ внутрішнього контролера зі співставлення величини дебіторської заборгованості з даними контрагента. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки групування дебіторської заборгованості за строками виникнення. Робочий документ внутрішнього контролера для оцінки стану договірної дисципліни та методів впливу на дебіторів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності оформлення операцій з підзвітними особами. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки повноти і своєчасності звітування підзвітних осіб (окремо за кожною підзвітною особою). Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки порядку обліку поточних фінансових інвестицій. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури грошей та їх еквівалентів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки порядку обліку витрат майбутніх періодів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури інших оборотних активів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки наявності та порядку формування сум за додатковими статтями оборотних активів Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Тема 5. Внутрішній контроль власного капіталу

1. Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю операцій із формування величини власного капіталу. Джерела формування активів підприємства. Оцінка існуючої системи обліку і контролю власного капіталу. Сутність вільного переміщення капіталу в Європейському Союзі.

2. Порядок перевірки операцій із формування величини власного капіталу

2.1. Внутрішній контроль порядку формування зареєстрованого (пайового) капіталу. Сутність зареєстрованого (пайового) капіталу як об'єкту внутрішнього контролю. Об'єкти внутрішнього контролю зареєстрованого (пайового) капіталу. Перевірка порядку формування інформації про зареєстрований (пайовий) капітал. Етапи внутрішнього контролю зареєстрованого пайового капіталу. Джерела інформації для внутрішнього контролю зареєстрованого (пайового) капіталу. Порядок перевірки іншого зареєстрованого капіталу.

2.2. Внутрішній контроль капіталу у дооцінках. Сутність капіталу у дооцінках. Об'єкти внутрішнього контролю капіталу у дооцінках. Перевірка порядку формування інформації про капітал у дооцінках. Етапи внутрішнього контролю переоцінки основних засобів слід. Алгоритм дій внутрішнього контролера при перевірці переоцінки нематеріальних активів. Суттєві моменти, на які слід звернути увагу внутрішньому контролеру у випадку перевірки правильності проведення та відображення в обліку переоцінки нематеріальними активів. Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності результатів дооцінки (уцінки) фінансових інструментів. Класифікація фінансових інструментів у бухгалтерському обліку. Об'єкти внутрішнього контролю фінансових інструментів. Контрольні процедури при перевірці капіталу у дооцінках.

2.3. Внутрішній контроль операцій із формування величини додаткового капіталу. Джерела інформації для проведення внутрішнього контролю додаткового капіталу. Об'єкти внутрішнього контролю емісійного доходу. Перевірка правильності формування інформації про емісійний дохід підприємства. Об'єкти та порядок проведення внутрішнього контролю іншого вкладеного капіталу. Накопичені курсові різниці як об'єкти внутрішнього контролю. Перевірка правильності відображення вартості безоплатно одержаних необоротних засобів у складі додаткового капіталу. Перевірка порядку відображення у фінансовій звітності додаткового капіталу.

2.4. Внутрішній контроль операцій із формування величини резервного капіталу. Сутність резервного капіталу. Резервний капітал як об'єкт внутрішнього контролю. Джерела утворення та використання резервного капіталу. Етапи внутрішнього контролю резервного капіталу. Перевірка порядку відображення у фінансовій звітності резервного капіталу.

2.5. Внутрішній контроль порядку формування нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Прибуток (непокритий збиток) як об'єкт внутрішнього контролю. Джерела інформації для перевірки правильності формування нерозподіленого прибутку (непокритого) збитку. Перевірка правильності формування нерозподіленого прибутку (непокритого) збитку. Етапи внутрішнього контролю нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Перевірка правильності відображення нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) у фінансовій звітності.

2.6. Внутрішній контроль порядку формування неоплаченого капіталу.

Неоплачений капітал як об'єкт внутрішнього контролю. Джерела інформації для внутрішнього контролю неоплаченого капіталу. Основні етапами внутрішнього контролю неоплаченого капіталу. Перевірка правильності відображення неоплаченого капіталу у фінансовій звітності.

2.7. Внутрішній контроль вилученого капіталу. Вилучений капітал як об'єкт внутрішнього контролю. Джерела інформації для внутрішнього контролю вилученого капіталу. Об'єкти внутрішнього контролю вилученого капіталу. Етапи внутрішнього контролю операцій із формування величини вилученого капіталу. Перевірка правильності відображення вилученого капіталу у фінансовій звітності.

3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій із власним капіталом. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури власного капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури зареєстрованого (пайового) капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки співставності даних про статутний капітал у різних джерелах інформації. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки повноти та своєчасності сплати пайових внесків. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності визначення форми та суми пайових внесків. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури капіталу у дооцінках. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та розміру капіталу у дооцінках. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки дотримання методики проведення переоцінки. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури додаткового капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності визначення курсових різниць. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності відображення в обліку безоплатно одержаних необоротних активів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки порядку формування резервного капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки цільового використання резервного капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) у різних джерелах інформації. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності відображення в обліку використання прибутку. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури вилученого капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності відображення у фінансовій змін вилученого капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування розміру неоплаченого капіталу. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки наявності та порядку формування сум за додатковими статтями власного капіталу Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Тема 6. Внутрішній контроль довгострокових зобов'язань і забезпечення

1. Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю операцій з довгостроковими зобов'язаннями та забезпеченням. Сутність довгострокових зобов'язань і забезпечення. Класифікація зобов'язань у бухгалтерському обліку. Сутність непередбачених зобов'язань. Відображення інформації про зобов'язання і забезпечення у Примітках до фінансової звітності. Тестування системи внутрішнього контролю довгострокових зобов'язань та забезпечень. Аналіз результатів тестування. Вимоги до оцінки зобов'язань і забезпечень у зарубіжних країнах-членах ЄС.

2. Порядок перевірки операцій із формування величини довгострокових зобов'язань і забезпечення

2.1. Внутрішній контроль відстрочених податкових зобов'язань. Сутність відстрочених податкових зобов'язань. Відстрочений податок на прибуток. Порядок визнання відстроченого податкового зобов'язання. Тимчасові податкові різниці. Перевірка порядку відображення в обліку та звітності відстрочених податкових зобов'язань. Перевірка відображення інформації про відстрочені податкові зобов'язання у консолідованому балансі та Примітках до фінансової звітності.

2.2. Внутрішній контроль довгострокових кредитів банків. Джерела інформації для перевірки довгострокових кредитів банків. Етапи внутрішнього контролю довгострокових кредитів банків. Основні завдання внутрішнього контролю порядку визнання кредитів довгостроковими та визначення їх вартості. Перевірка порядку відображення в обліку довгострокових кредитів банку. Оцінка обґрунтованості та доцільності залучення довгострокового кредиту. Перевірка порядку відображення в обліку погашення кредиту та відсотків за ним відповідно до обраної схеми. Особливості внутрішнього контролю довгострокових кредитів в іноземній валюті. Особливості перевірки операцій факторингу та форфейтингу.

2.3. Внутрішній контроль інших довгострокових зобов'язань. Етапи перевірки інших довгострокових зобов'язань. Порядок перевірки відображення в обліку інших довгострокових зобов'язань. Особливості перевірки операцій із довгостроковими векселями виданими в національній та іноземній валюті. Особливості перевірки довгострокових зобов'язань за облігаціями. Внутрішній контроль аналітичного обліку довгострокових зобов'язань за облігаціями за їх видами та термінами погашення. Внутрішній контроль викупу облігацій і перетворення їх в акції. Внутрішній контроль довгострокових зобов'язань з оренди. Джерела інформації при здійсненні внутрішнього контролю довгострокових зобов'язань з оренди. Перевірка правильності відображення в

обліку інших довгострокових зобов'язань. Перевірка порядку відображення інформації про суми та строки погашення зобов'язань у Примітках до фінансової звітності.

2.4. Внутрішній контроль довгострокових забезпечень. Об'єкти внутрішнього контролю довгострокових забезпечень. Перевірка правильності формування суми створених забезпечень. Джерела інформації для внутрішнього довгострокових забезпечень. Внутрішній контроль забезпечення виплат відпусток. Внутрішній контроль додаткового пенсійного забезпечення. Внутрішній контроль забезпечення гарантійних зобов'язань. Внутрішній контроль забезпечення інших витрат і платежів. Внутрішній контроль забезпечення призового фонду (резерв виплат). Внутрішній контроль забезпечення матеріального заохочення. Внутрішній контроль забезпечення відновлення земельних ділянок. Перевірка порядку відображення в обліку та звітності операцій з довгострокових забезпечень.

2.5. Внутрішній контроль цільового фінансування. Об'єкти внутрішнього контролю цільового забезпечення. Перевірка порядку визнання цільового забезпечення. Перевірка правильності ведення обліку за рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Внутрішній контроль вивільнених від оподаткування коштів у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток та їх використання на реалізацію заходів цільового призначення. Внутрішній контроль коштів бюджету та державних цільових фондів. Внутрішній контроль благодійної допомоги. Внутрішній контроль інших коштів цільового фінансування і цільових надходжень. Особливості внутрішнього контролю гуманітарної допомоги та порядку відображення інформації про неї у Примітках до річної звітності. Перевірка порядку оподаткування благодійної допомоги.

2.6. Особливості внутрішнього контролю страхових резервів. Об'єкти внутрішнього контролю страхових резервів. Джерела інформації для внутрішнього контролю страхових резервів. Особливості внутрішнього контролю резерву збитків або резерву належних виплат. Особливості внутрішнього контролю резерву незароблених премій. Особливості внутрішнього контролю інших страхових резервів. Перевірка порядку відображення в обліку страхових резервів.

3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з довгостроковими зобов'язаннями та забезпеченням. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокових зобов'язань і забезпечення. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки непередбачених зобов'язань. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відстрочених податкових зобов'язань. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки інформації про відстрочені податкові зобов'язання у Примітках до фінансової звітності. Робочий

документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокових кредитів банків. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокових позик. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки оптимальності обраної банківської установи для отримання кожного окремого довгострокового кредиту. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки оптимальності обраної схеми кредитування. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки порядку відображення в обліку відсотків за користування довгостроковими кредитами банків. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки наявності окремих об'єктів інших довгострокових зобов'язань. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури інших довгострокових зобов'язань. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки інших довгострокових зобов'язань щодо цільового призначення довгострокових векселів виданих. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності відображення в обліку випущених облігацій. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки наявності об'єктів оренди, за якими виникають довгострокові зобов'язання. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури довгострокових забезпечень. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки динаміки забезпечення виплат відпусток та матеріального заохочення. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки порядку відображення в обліку забезпечення гарантійних зобов'язань. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури цільового фінансування. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки наявності фактів цільового фінансування та цільових надходжень. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки наявності та порядку формування сум за додатковими статтями довгострокових зобов'язань та забезпечення Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Тема 7. Внутрішній контроль поточних зобов'язань і забезпечень

1. Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю поточних зобов'язань і забезпечення. Сутність поточних зобов'язань і забезпечень. Класифікація поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку. Відображення інформації про поточні зобов'язання і забезпечення у фінансовій звітності. Тестування системи внутрішнього контролю поточних зобов'язань та забезпечень. Аналіз результатів тестування. Основні функції внутрішнього контролю в управлінні поточними зобов'язаннями в контексті євроінтеграції.

2. Порядок перевірки операцій із формування величини поточних зобов'язань і забезпечення

2.1. Внутрішній контроль короткострокових кредитів банків. Джерела інформації для внутрішнього контролю короткострокових кредитів банку. Етапи внутрішнього контролю короткострокових кредитів банку в національній валюті. Особливості внутрішнього контролю короткострокових кредитів банку в іноземній валюті. Порядок проведення внутрішнього контролю відстрочених короткострокових кредитів банку в національній та іноземній валюті. Особливості перевірки порядку відображення в обліку прострочених позик у національній та іноземній валюті.

2.2. Внутрішній контроль поточної кредиторської заборгованості. Джерела інформації для внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості. Етапи внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості. Порядок проведення внутрішнього контролю поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті. Особливості внутрішнього контролю поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті. Процедури внутрішнього контролю короткострокових векселів виданих в національній та іноземній валюті. Етапи внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Порядок здійснення внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток. Внутрішній контроль поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з працівниками із заробітної плати. Етапи проведення внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості зі страхування. Процедури внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості за авансами виданими. Порядок проведення внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з учасниками та внутрішніми розрахунками.

2.3. Внутрішній контроль поточного забезпечення. Джерела інформації для внутрішнього контролю поточного забезпечення. Особливості проведення внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості зі страхової діяльності. Перевірка порядку відображення в обліку забезпечення виплат відпусток у частині поточного забезпечення. Особливості внутрішнього контролю додаткового пенсійного забезпечення у частині поточного забезпечення. Процедури внутрішнього контролю забезпечення гарантійних зобов'язань у частині поточного забезпечення. Етапи внутрішнього контролю забезпечення матеріального заохочення у частині поточних зобов'язань. Особливості внутрішнього контролю забезпечення відновлення земельних ділянок у частині поточного забезпечення.

2.4. Внутрішній контроль доходів майбутніх періодів. Джерела інформації для внутрішнього контролю доходів майбутніх періодів. Етапи внутрішнього контролю доходів майбутніх періодів. Суттєві аспекти при перевірці правильності відображення в обліку та звітності доходів майбутніх періодів.

2.5. Внутрішній контроль інших поточних зобов'язань. Джерела інформації для внутрішнього контролю інших поточних зобов'язань. Порядок проведення перевірки розрахунків з підзвітними особами. Етапи внутрішнього контролю розрахунки з державними цільовими фондами. Перевірка порядку формування кредиторського сальдо за рахунком 643 «Податкові зобов'язання» та рахунком 644 «Податковий кредит». Особливості внутрішнього контролю розрахунки за нарахованими відсотками у частині поточних зобов'язань. Етапи внутрішнього контролю розрахунки з іншими кредиторами у частині поточних зобов'язань.

3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з поточними зобов'язаннями та забезпеченням. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки складу та структури поточних зобов'язань та забезпечень. Робочий документ внутрішнього контролера щодо формування даних про поточні зобов'язання та забезпечення у розрізі контрагентів. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки підтвердження даних за рахунками поточних зобов'язань та забезпечень. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки реальності та правильності формування кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Робочий документ внутрішнього контролера «Структура кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом». Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування інших поточних зобов'язань. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки групування кредиторської заборгованості за строками виникнення. Робочий документ внутрішнього контролера «Аналіз співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості».

Тема 8. Внутрішній контроль доходів, витрат та фінансових результатів

1. Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю фінансових результатів. Сутність та зміст фінансових результатів як об'єкт внутрішнього контролю. Класифікація фінансових результатів в бухгалтерському обліку. Відображення інформації фінансові результати у фінансовій звітності. Тестування системи внутрішнього контролю фінансових результатів. Аналіз результатів тестування. Особливості внутрішнього контролю

фінансових результатів у країнах ЄС.

2. Порядок перевірки операцій з визначення фінансових результатів

2.1 Внутрішній контроль доходів. Джерела інформації для внутрішнього контролю фінансових результатів. Етапи внутрішнього контролю доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт та послуг. Особливості внутрішнього контролю вирахувань з доходів та перестрахування. Порядок проведення перевірки інших операційних доходів: від купівлі-продажу іноземної валюти; від реалізації інших оборотних активів; від операційної оренди активів; від операційної курсової різниці; від штрафів, пені, неустойки; від раніше списаних активів; від списання кредиторської заборгованості; від безоплатно одержаних оборотних активів; від інших доходів операційної діяльності. Особливості внутрішнього контролю доходів від участі в капіталі: доходів від інвестиції в асоційовані підприємства; доходів від спільної діяльності; доходів від інвестицій в дочірні підприємства. Внутрішній контроль інших фінансових доходів від: дивідендів одержаних, відсотків одержаних, інших доходів від фінансових операцій. Порядок проведення внутрішнього контролю інших доходів від: від зміни вартості фінансових інструментів; від реалізації фінансових інвестицій: від відновлення корисності активів; від неопераційної курсової різниці; від безоплатно одержаних активів.

2.2. Внутрішній контроль витрат. Джерела інформації для внутрішнього контролю витрат. Особливості внутрішнього контролю витрат за елементами. Етапи внутрішнього контролю витрат за елементами. Внутрішній контроль матеріальних витрат: витрати сировини й матеріалів; витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів; витрати палива й енергії; витрати тари й тарних матеріалів; витрати будівельних матеріалів; витрати запасних частин; витрати матеріалів сільськогосподарського призначення; витрати товарів; інші матеріальні витрати. Внутрішній контроль витрат на оплату праці: виплати за окладами й тарифами; премії та заохочення; компенсаційні виплати; оплата відпусток; оплата іншого невідпрацьованого часу; інші витрати на оплату праці. Перевірка правильності формування витрат, пов'язаних з відрахуванням на соціальні заходи. Перевірка правильності визначення амортизації. Внутрішній контроль інших операційних витрат. Перевірка правильності формування собівартості реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг. Етапи внутрішнього контролю загальновиробничих витрат, витрат на збут та адміністративних витрат. Особливості внутрішнього контролю фінансових витрат: відсотків за кредит та інших фінансових витрат. Контрольні процедури під час перевірки витрат від участі в капіталі: втрати від інвестицій в асоційовані підприємства; втрати від спільної діяльності; втрати від інвестицій в дочірні підприємства. Особливості внутрішнього контролю інших витрат:

витрати від зміни вартості фінансових інструментів; собівартість реалізованих фінансових інвестицій; втрати від зменшення корисності активів; втрати від неопераційних курсових різниць; уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій; списання необоротних активів; інші витрати діяльності. Перевірка правильності формування даних про податок на прибуток підприємств.

3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з формування фінансового результату. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності даних оборотно-сальдової відомості даним фінансової звітності. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності ідентифікації доходів підприємства. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки коректності побудови бухгалтерських проведення з обліку доходів підприємства. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності даних про доходи у різних формах фінансової та податкової звітності. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності групування витрат для цілей бухгалтерського обліку. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки коректності складання бухгалтерських проведення. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності даних синтетичного обліку даним фінансової звітності. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки відповідності даних про витрати у різних формах фінансової та податкової звітності. Робочий документ внутрішнього контролера з перевірки правильності формування даних про податок на прибуток.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Проведення практичних занять має на меті допомогти здобувачам закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків здійснення заходів внутрішнього контролю.

На практичних заняттях студенти відповідають на питання семінарських занять, на контрольні питання, виступають з доповідями і рефератами та виконують практичні завдання. Крім того, на практичних заняттях протягом семестру здобувачі повинні належним чином вирішити практичні завдання, здійснити аналіз реальних ситуацій, оформити їх у вигляді фрагменту Звіту внутрішнього контролера та здати на перевірку. За кожне завдання (розрахункова задача, аналіз практичної (реальної) ситуації тощо) за умови належного його виконання і оформлення здобувач має можливість отримати 1 бал, тобто максимальна кількість балів за всі сорок належним чином виконаних завдань – 40.

Практичне заняття 1.

Економічна сутність внутрішнього контролю в Україні та країнах-членах ОЕСП

План семінарського заняття:

1. Сутність поняття «внутрішній контроль»
2. Мета, завдання і предмет внутрішнього контролю
3. Об'єкт і суб'єкт внутрішнього контролю
4. Методичні прийоми внутрішнього контролю
5. Класифікація внутрішнього контролю
6. Особливості внутрішнього контролю в країнах-членах ОЕСП

Контрольні питання: Назвіть основні історичні віхи розвитку контролю, як науки та як практичної діяльності. Надайте визначення поняттю «внутрішній контроль». Чим внутрішній контроль відрізняється від зовнішнього? Якою є головна мета внутрішнього контролю? Визначте завдання внутрішнього контролю. Які можливі об'єкти внутрішнього контролю? Які групи методичних прийомів внутрішнього контролю Ви знаєте? Визначте прийоми фактичного та документального контролю. Чи відрізняють (якщо так, то чому) за своєю суттю методичні прийоми внутрішнього та зовнішнього контролю? Охарактеризуйте класифікаційні ознаки внутрішнього контролю. Як, на Вашу думку, трансформуються мета та завдання внутрішнього контролю в контексті євроінтеграції України? Охарактеризуйте особливості внутрішнього контролю в окремій країні-члені ОЕСП.

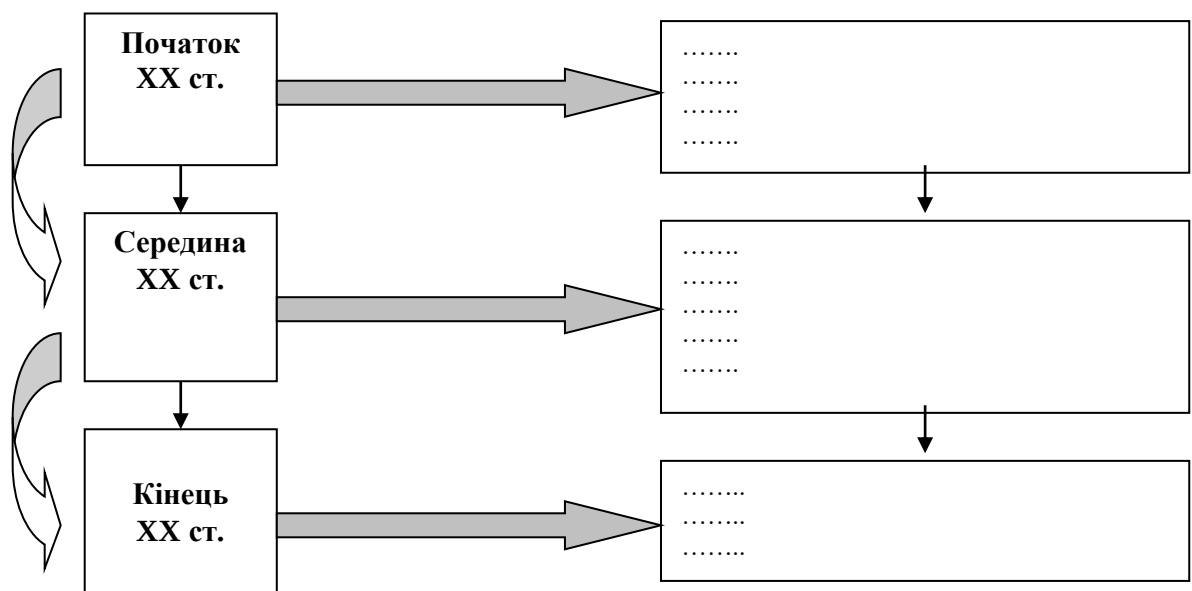
Практичне завдання 1. Здійснити класифікацію внутрішнього контролю за допомогою таблиці.

Таблиця

Класифікація внутрішнього контролю

Ознака класифікації	Вид внутрішнього контролю
Відношення до об'єкту	...
	...
	...
Час здійснення	...
	...
	...
Періодичність здійснення	...
	...
	...
Форми здійснення	...
	...
Спосіб здійснення	...
	...
Повнота охоплення об'єкту контролю	...
	...

Практичне завдання 2. У XX ст. визначення поняття контролю пройшло еволюцію. Заповніть праву частину рисунка щодо визначення поняття «контроль» за трьома етапами XX століття.

Практичне завдання 3. Пов'яжіть назву поняття з його змістом за допомогою таблиці

Таблиця

Мета, завдання, предмет, об'єкт та суб'єкт внутрішнього контролю

Поняття		Зміст поняття	
1	Мета внутрішнього контролю	А	попередження виникнення відхилень; зниження ймовірності виникнення відхилень; виявлення відхилень реального (фактичного) стану від бажаного
2	Предмет внутрішнього контролю	Б	приведення фактичного стану об'єктів до бажаного
3	Завдання внутрішнього контролю	В	те, що підлягає контролю
4	Об'єкт внутрішнього контролю	Г	діяльність з точки зору можливої невідповідності бажаному (запланованому) стану
5	Суб'єкт контролю	Д	той, хто здійснює контроль

Практичне завдання 4. Пов'яжіть назву методичного прийому з його змістом за допомогою таблиці

Таблиця

Методичні прийоми внутрішнього контролю

Поняття		Зміст поняття	
1	Лабораторні аналізи якості	А	перевірка об'єктів контролю в натурі органолептичним способом
2	Інвентаризація	Б	проводиться кваліфікованими спеціалістами для встановлення дійсних обсягів і якості виконаних робіт, відповідності норм і нормативів матеріальних і трудових затрат, дотримання норм виходу готової продукції
3	Експеримент	В	науково поставлений дослід відповідно до поставленої мети, який проводять за чітко встановленими умовами і який надає змогу стежити за ходом запланованого процесу
4	Прийоми економічного аналізу та статистики	Г	прийом балансової ув'язки, прийом процентних чисел, прийоми детермінованого факторного аналізу
5	Експертна оцінка	Д	визначають якісні ознаки сировини, матеріалів, готових виробів, виконаних будівельно-монтажних і ремонтних робіт

Практичне завдання 5. Здійснити класифікацію ресурсів підприємства як об'єктів внутрішнього контролю за допомогою таблиці

Класифікація ресурсів підприємства як об'єктів внутрішнього контролю

Ресурси підприємства	Об'єкти внутрішнього контролю
Основні засоби	...
	...
	...
Нематеріальні активи	...
	...
	...
Матеріальні ресурси	...
	...
	...
Трудові ресурси	...
	...
	...
Грошові кошти	...
	...
	...

Практичне заняття 2.

**Теоретичні засади організації внутрішнього контролю
в контексті євроінтеграції**

План семінарського заняття:

1. Концептуальні засади організації системи внутрішнього контролю в Україні та країнах Європейського Союзу
2. Принципи організації системи внутрішнього контролю
3. Вимоги до функціонування системи внутрішнього контролю
4. Оцінка систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю підприємства
5. Порядок документального оформлення внутрішнього контролю
6. Проблеми створення та функціонування системи внутрішнього контролю

Контрольні питання: Надайте визначення поняттям «організація внутрішнього контролю» та «методика внутрішнього контролю». Чим відрізняється організація внутрішнього контролю від його методики? Що таке система внутрішнього контролю? Охарактеризуйте складові системи внутрішнього контролю. Назвіть принципи організації системи внутрішнього контролю. Наведіть основні вимоги до функціонування системи внутрішнього контролю. Що таке тести внутрішнього контролю та яке їх призначення? Визначте основні вимоги до тестів внутрішнього контролю. Охарактеризуйте основні вимоги до документального оформлення внутрішнього контролю. Що таке робочі документи внутрішнього контролера? Які організаційні форми внутрішнього контролю існують в країнах Європейського Союзу? Охарактеризуйте принципи організації

внутрішнього контролю у країнах ОЕСР

Практичне завдання 6. Використовуючи інформацію з різних джерел заповніть наведену нижче таблицю.

Таблиця

Порівняльна характеристика діяльності служби внутрішнього аудиту
(внутрішнього аудитора) та контрольно-ревізійної служби (ревізора)

Критерій порівняння	Служба внутрішнього аудиту (внутрішній аудитор)	Контрольно- ревізійна служба (ревізор)
Завдання служби		
Обов'язковість створення		
Суб'єкти		
Підпорядкованість		
Винагорода за працю		
Звітування за наслідками проведеної роботи		
Планування та організація діяльності		
Обов'язковість проведення		
Регламентация діяльності		
Об'єкти перевірки		
Методи перевірки		

Практичне завдання 7. Встановіть відповідність між назвою принципів внутрішнього контролю та їх змістом на основі даних таблиці.

Таблиця

Принципи внутрішнього контролю

Принципи внутрішнього контролю		Зміст	
А	Ієрархічність	1	контроль слід розглядати в поєднанні з іншими функціями управління у загальній його системі
Б	Інтеграція	2	суб'єкту внутрішнього контролю не можна доручати виконання функцій, не забезпечених відповідними організаційними (наказ, розпорядження) і технічними (програми, рахункові й мірні пристрої) засобами для їх належного виконання
В	Відповідальність	3	ступінь складності системи внутрішнього контролю господарюючого суб'єкта повинна в кожен конкретний момент часу відповідати ступеню складності його бізнесу
Г	Збалансованість	4	система внутрішнього контролю повинна діяти на постійній основі, що дозволить своєчасно виявляти відхилення від планових завдань і норм
Д	Своєчасне повідомлення про виявлені істотні відхилення	5	весь комплекс об'єктів внутрішнього контролю в господарюючого суб'єкта повинен бути охоплений його різними формами залежно від рівня ризику

Принципи внутрішнього контролю		Зміст	
Є	Відповідність контролюючої та контрольованої систем	6	забезпечує наближення контролю до об'єкту, передбачає розподіл обов'язків та повноважень, надає можливість оперативно оцінювати якість управлінських рішень
Ж	Постійність	7	означає, що вся діяльність підприємства повинна підлягати періодичним перевіркам незалежними суб'єктами контролю
З	Комплексність	8	організаційна структура на підприємстві повинна передбачати виконання контрольної функції на всіх рівнях – від керівника до кожного робочого місця
Д	Здійснення контролю за центрами відповідальності	9	кожен суб'єкт внутрішнього контролю за неналежне виконання контрольних функцій, передбачених посадовими обов'язками, повинен нести економічну і (або) дисциплінарну відповідальність
І	Протилежність інтересів	10	передбачає створення та підтримання такої ситуації, коли будь-які відхилення у одного учасника контрольних взаємовідносин призводили б до ущемлення інтересів іншого
К	Незалежні перевірки	11	дозволяє ефективно використовувати результати попереднього контролю в поточному, поточного – в наступному, наступного – в попередньому
Л	Циклічність контролю у часі	12	абсолютний контроль над всіма об'єктами здійснити неможливо, тому вибір об'єктів контролю повинен здійснюватися виходячи зі ступеня їх суттєвості для цілей управління
М	Професійність	13	полягає у вимогах щодо наявності у контролерів високого рівня професійних знань, навичок і досвіду у здійсненні контрольної діяльності
Н	Пріоритетність	14	інформація про відхилення повинна бути оперативно доведена до осіб, які безпосередньо приймають рішення за даними відхилень

Практичне завдання 8. У графічному виразі встановіть взаємозв'язок внутрішнього контролю з іншими функціями управління підприємством.

Практичне завдання 9. Побудуйте у графічному виразі систему внутрішнього контролю (ВХІД → ПРОЦЕС → ВИХІД) на прикладі будь-якого його об'єкту.

Практичне завдання 10. Встановіть відповідність між вимогами до функціонування системи внутрішнього контролю та їх змістом на основі даних таблиці.

Таблиця

Вимоги до функціонування систем внутрішнього контролю

Вимога		Зміст	
А	Недопущення зосередження прав контролю на всіх його об'єктах у руках однієї особи	1	виконання одним суб'єктом контрольних функцій має бути в обов'язковому порядку підконтрольне на предмет якості іншому суб'єкту внутрішнього контролю
Б	Взаємодії та координації	2	у системі внутрішнього контролю можуть діяти різні суб'єкти контролю; недотримання цієї вимоги створює умови для необ'єктивного відображення у звітних матеріалах результатів перевірок
В	Безперервності розвитку і вдосконалення	3	ефективне функціонування системи внутрішнього контролю неможливе без належної зацікавленості та участі в її роботі представників власників і топ-менеджменту господарюючого суб'єкта
Г	Підконтрольності кожного суб'єкта контролю, що працює на підприємстві	4	необхідно за допомогою нормативних документів створювати спеціальні умови, за яких будь-які негативні відхилення ставлять конкретного працівника або структурний підрозділ в економічно не вигідне становище
Д	Ущемлення інтересів	5	методики і програми повинні бути доцільні, раціональні, науково обґрунтовані та не призводити до зайвих витрат праці і коштів
Є	Розстановки пріоритетів відповідно до ризиків	6	необхідно постійно стежити за новітніми технологіями та іншими досягненнями науки і практики
Ж	Одиничної відповідальності	7	тотальний контроль над поточними малозначимими операціями не є раціональний; він відволікає сили фахівців підприємства від вирішення проблем, що серйозно впливають на його фінансовий стан
З	Функціонального потенційного заміщення	8	тимчасове вибуття окремих суб'єктів контролю (наприклад, у відпустку, на лікарняний тощо) не повинно переривати контрольні процедури або ускладнювати їх виконання; для зниження впливу цього фактора необхідно домогтися того, щоб кожен суб'єкт контролю вмів виконувати належною мірою контрольну роботу вищого і одного-двох працівників свого рівня
Д	Компетентності, сумлінності та чесності аудиторів і контролерів підприємства	9	якщо співробітники підприємства, до службових функцій яких віднесено здійснення внутрішнього контролю, не володіють зазначеними характеристиками, то навіть ідеально організована система не зможе працювати ефективно
І	Придатності методик і програм, що застосовуються в роботі системи	10	неприпустимим є закріплення однієї і тієї ж контрольної функції за кількома суб'єктами контролю, оскільки це неминуче призведе до

Вимога		Зміст	
	внутрішнього контролю		безвідповідальності, витрат зайвих сил і засобів
К	Зацікавленості керівництва підприємства	11	ефективність функціонування системи внутрішнього контролю безпосередньо залежить від наявності, якості та рівня затверджених регламентів (правил, стандартів), якими вона керується, а також від їх точного виконання суб'єктами контролю
Л	Регламентації	12	система внутрішнього контролю повинна функціонувати на основі чіткої взаємодії всіх підрозділів і служб підприємства; такої взаємодії можна досягти шляхом розробки комплексу нормативних документів, що регламентують контрольну діяльність структурних підрозділів і керівників підприємства, а також системно-орієнтованого планування проведення перевірок

Практичне заняття 3.

Внутрішній контроль операцій з необоротними активами

План семінарського заняття:

1. Тест систем бухгалтерського обліку та контролю операцій із необоротними активами
2. Внутрішній контроль операцій нематеріальними активами
3. Внутрішній контроль незавершених капітальних інвестицій
4. Внутрішній контроль операцій з основними засобами
5. Внутрішній контроль інвестиційної нерухомості
6. Внутрішній контроль довгострокових біологічних активів
7. Внутрішній контроль довгострокових фінансових інвестицій
8. Внутрішній контроль відстрочених податкових активів
9. Внутрішній контроль довгострокової дебіторської заборгованості та інших необоротних активів
10. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з необоротними активами

Контрольні питання: За якими критеріями відбувається оцінка системи бухгалтерського обліку операцій із необоротними активами? У якому порядку здійснюється перевірка операцій із необоротними активами? Назвіть об'єкти внутрішнього контролю операцій з нематеріальними активами. Охарактеризуйте основні етапи внутрішнього контролю операцій з основними засобами. Які об'єкти підлягають внутрішньому контролю інвестиційної нерухомості? Визначте особливості об'єктів внутрішнього контролю довгострокових біологічних активів та охарактеризуйте їх склад у

тваринництві та рослинництві. Як здійснити внутрішній контроль відстрочених податкових активів? Що є об'єктом внутрішнього контролю при перевірці інших необоротних активів? Перерахуйте основні форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з необоротними активами. Які методи амортизації необоротних активів використовуються у країнах ЄС?

Практичне завдання 11. Підприємство «А» у лютому поточного року придбало комп'ютерну програму вартістю 4500,0 грн. (така операція звільняється від оподаткування ПДВ, як операція з постачання програмної продукції). Згідно з умовами договору постачальник передає підприємству «А» виключні майнові права користування цією комп'ютерною програмою. У цьому ж місяці підприємство «А» вводить її в експлуатацію (встановили на комп'ютер для користування).

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з придбання комп'ютерної програми у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Придбано комп'ютерну програму	153	631	4500,00
Оплачену постачальнику вартість комп'ютерної програми	631	311	4500,00
Встановлено програму на комп'ютер	109	153	4500,00

Практичне завдання 12. Підприємство «А» у квітні поточного року розробило новий спосіб виготовлення декоративного пінопласту. Нарахована заробітна плата та сума ЄСВ за працівниками, що приймали участь у розробці даного способу становила 36000,0 грн.. Вартість витрачених матеріалів на таку розробку склала 24000,0 грн. (без ПДВ). Підприємство «А» для реєстрації патенту на винахід сплатило державне мито та платіж за реєстрацію загальною сумою 6800,0 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з придбання права на винахід у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Списано вартість витрачених матеріалів	154	20	24000,00
Нарахована заробітна плата працівникам, що приймали участь у розробці нового способу виготовлення декоративного пінопласту	91	661	36000,00
Сплачено реєстраційний платіж та мито	685	311	6800,00
Віднесено реєстраційний платіж та мито до складу первісної вартості нематеріального активу	154	685	6800,00
Введено в експлуатацію право на винахід	125	154	30800,00

Практичне завдання 13. Підприємство «А» є платником ПДВ. У вересні поточного року воно придбало виробниче обладнання вартістю 72000,0 грн., у т.ч. ПДВ. У цьому ж місяці підприємство скористалось послугами автоперевізника з транспортування даного обладнання, які становили 7800,0 грн., у т.ч. ПДВ. Також підприємством «А» було сплачено послуги з монтажу обладнання на суму 3600,0 грн., у т.ч. ПДВ. Крім того, підприємством «А» було понесено витрати зі встановлення та монтажу обладнання власними силами, які склались із заробітної плати працівників у сумі 3800,0 грн. та вартості використаних при вставленні матеріалів на суму 800,0 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з придбання виробничого обладнання у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Надійшло обладнання від постачальника	152	631	60000,00
Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631	12000,00
Віднесено на зменшення податкового зобов'язання з ПДВ (податкова накладна в ЄРПН)	641	644	12000,00
Відображено транспортні витрати	91	685	6500,00
Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631	1300,00
Віднесено на зменшення податкового зобов'язання з ПДВ	641	644	1300,00

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума,
Відображено витрати, пов'язані зі встановленням та монтажем обладнання	152	685	3000,00
Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631	600,00
Віднесено на зменшення податкового зобов'язання з ПДВ	641	644	600,00
Сплачено постачальнику за обладнання	631	311	72000,00
Сплачено за транспортування обладнання	685	311	7800,00
Сплачено за монтаж та встановлення обладнання	685	311	3600,00
Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим при встановленні та монтажу обладнання	91	661	3800,00
Нарахований ЄСВ на заробітну плату	91	651	836,00
Списані матеріали на встановлення та монтаж обладнання	152	20	800,00
Введено в експлуатацію обладнання	104	152	63800,00

Практичне завдання 14. Підприємство «А» (платник ПДВ) у червні поточного року придбало 4 свиноматки загальною вартістю 23040,00 грн., у т.ч. ПДВ, для їх подальшого перепродажу. Проте, вже у жовтні поточного року плани керівництва ферми змінилися і вирішено було залишити свиноматки для розплоду. Крім того, у жовтні поточного року підприємство «А» придбало у підприємства «Б» (неплатника ПДВ) та висадило 1000 молодих саджанців по 65 грн. кожен, які було доставлено стороннім транспортом постачальника-платника ПДВ (підписано акт на 1800 грн., у т.ч. ПДВ).

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з придбання біологічних активів у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Червень поточного року			
Придбано свиноматки для продажу	164	631	19400,0
Відображено податковий кредит з ПДВ (податкова накладна в ЄРПН)	644	631	3840,0
Віднесено на зменшення податкового зобов'язання з ПДВ	641	644	3840,0
Жовтень поточного року			
Придбано саджанці	208	631	65000,0
Віднесено транспортні витрати на вартість саджанців	208	685	1800,0

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума,
Відображено податковий кредит з ПДВ	644	631	300,0
Віднесено на зменшення податкового зобов'язання з ПДВ	641	644	300,0

Практичне завдання 15. Підприємства «А» у листопаді поточного року придбало акції підприємства «Б» та підприємства «В». Відповідно до даних договорів акції можуть бути реалізовані підприємством «А» іншому підприємству тільки після одержання дозволу від акціонерів підприємства «Б» та «В». 01 листопада поточного року підприємство «А» отримало такий дозвіл та продало наступного звітного року (листопад наступного року) 10 акцій підприємства «Б» за ціною 3000,0 грн. за 1 штуку та 10 акцій підприємства «В» за ціною 4100,0 грн. за штуку.

Підприємство «А» обліковує довгострокові фінансові інвестиції з правом власності на акції підприємства «Б» та підприємства «В» за справедливою вартістю, оскільки не має суттєвого впливу на об'єкти інвестування (відповідно 4% і 3% акцій з правом голосу, якими володіє підприємство «А») (таблиця).

До служби внутрішнього контролю звернулася бухгалтерія підприємства «А» для надання роз'яснення щодо відображення таких операцій в обліку. Необхідно надати консультацію працівникам бухгалтерії з розрахунковим обґрунтуванням.

Таблиця

Інформація про вартість акцій, придбаних підприємством «А»

Довгострокові фінансові інвестиції з правом власності	Придбання акцій у листопаді поточного року			Справедлива вартість акцій на кінець поточного року (на дату продажу не змінилась)	Оголошені (01.04) та виплачені (01.05) дивіденди, грн.
	Кількість, шт.	Вартість акцій, грн.	Доля акцій у загальній кількості, %		
в акції підприємства «Б»	15	6000,0	4	4500,0	300,0
в акції підприємства «В»	20	7000,0	3	8000,0	400,0
Разом	35	13000,0	-	12500,0	700,0

Практичне заняття 4.

Внутрішній контроль операцій з оборотними активами

План семінарського заняття:

1. Тест систем бухгалтерського обліку та контролю операцій із оборотними активами
2. Порядок перевірки операцій з оборотними активами

- 2.1. Внутрішній контроль операцій із запасами
- 2.2. Внутрішній контроль поточних біологічних активів
- 2.3 Внутрішній контроль дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги
- 2.4. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості за розрахунками
- 2.5 Внутрішній контроль іншої поточної дебіторської заборгованості
- 2.6. Внутрішній контроль поточних фінансових інвестицій
- 2.7. Внутрішній контроль операцій із грошима та їх еквівалентами
- 2.8. Внутрішній контроль витрат майбутніх періодів та інших оборотних активів
- 2.9. Внутрішній контроль інших оборотних активів
3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з оборотними активами

Контрольні питання: Які критерії оцінки системи внутрішнього контролю операцій з оборотними активами ви знаєте? За якими етапами проводиться перевірка операцій з оборотними активами? Джерела інформації, прийоми та способи внутрішнього контролю операцій з виробничими запасами. Об'єкти внутрішнього контролю поточних біологічних активів. Яка принципова різниця між довгостроковими та поточними біологічними активами? У якій послідовності слід здійснювати перевірку дебіторської заборгованості за продукцію і товари? Які основні моменти слід врахувати під час проведення внутрішнього контролю за розрахунками? Охарактеризуйте особливості внутрішнього контролю поточних фінансових інвестицій. Чим відрізняються поточні фінансові інвестиції від довгострокових? Які об'єкти підлягають перевірці внутрішнім контролером при визначенні правильності відображення в обліку операцій із грошима? У якій послідовності слід здійснювати внутрішній контроль витрат майбутніх періодів? Охарактеризуйте оборотні активи як об'єкти внутрішнього контролю в Україні та у країнах ЄС.

Практичне завдання 16. Підприємство «А» 20 жовтня поточного року придбало сировину для виробництва продукції на суму 124000,0 грн., у т.ч. ПДВ. Оплату за дану сировину підприємство здійснило 31 жовтня поточного року у сумі 124000,0 грн., у т.ч. ПДВ. Також підприємство оплатило послуги стороннього автоперевізника (неплатника ПДВ) у сумі 960,0 грн. Сировину розвантажував працівник підприємства «А», оплата праці якого за дану роботу склала 600,0 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дані операції були відображені бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю

із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з придбання сировини у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Отримано сировину від постачальника	201	631	120000,0
Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	644	631	20000,0
Віднесено на зменшення податкового зобов'язання з ПДВ (податкова накладна в ЄРПН)	641	644	20000,0
Оплачена вартість послуг автоперевізника	685	311	960,0
Включена вартість послуг автоперевізника до первісної вартості сировини	201	685	960,0
Нарахована заробітна плата працівника, що розвантажував сировину	91	661	600,0
Нарахований ЄСВ на заробітну плату працівника, що розвантажував сировину	91	651	132,0
Оплачена вартість сировини постачальнику	631	311	120000,0

Практичне завдання 17. Згідно з установчими документами підприємства «А» внесок до його статутного капіталу підприємства «Б» здійснюється шляхом внесення комплектуючих виробів на суму 300000,00 грн., у т.ч. ПДВ. На момент отримання запасів підприємство «А» є платником ПДВ.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дані операції були відображені бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з внесення до статутного капіталу
комплектуючих виробів у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Заявлена участь підприємства «Б» у статутному капіталі підприємства «А»	46	401	300000,0
Оприбутковано комплектуючі вироби, отримані як внесок до статутного капіталу від підприємства «Б»	202	46	300000,0

Практичне завдання 18. На підприємстві «А» службою внутрішнього контролю було здійснено перевірку порядку дотримання касової дисципліни за лютий поточного року на основі фрагменту відомості з руху готівкових коштів в касі (таблиця). На підприємстві «А» встановлено ліміт залишку готівки в касі на кінець дня у сумі 120,0 грн. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення. Також необхідно зазначити можливу відповідальність підприємства «А» за допущені порушення у випадку його перевірки контролюючим органом.

Таблиця

Фрагмент відомості з руху готівкових коштів
у касі підприємства «А» за лютий поточного року

Дата	Залишок на початок дня	Надходження	Витрачання	Залишок на кінець дня
01 лютого	150	340	420	...
02 лютого	...	120	58	...
03 лютого	...	720	87	...
04 лютого	...	500	340	...
05 лютого	...	250	1000	...
06 лютого	...	340	420	...

Практичне завдання 19. На підприємстві «А» службою внутрішнього контролю було здійснено перевірку розрахунків з підзвітними особами за жовтень поточного року на основі фрагменту Журналу-ордеру за рахунком 372 «Розрахунки з підзвітними особами» (таблиця). З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення. Також необхідно зазначити можливу відповідальність підприємства «А» за допущені порушення у випадку його перевірки контролюючим органом.

Таблиця

Фрагмент журналу-ордеру за рахунком 372 «Розрахунки з підзвітними особами»
за жовтень поточного року за окремим працівником

Дата	Сальдо на початок		Оборот за підзвітною особою		Сальдо на кінець	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
01 жовтня		1250	185	312	...	...
12 жовтня	...	...	1590	2967	...	...
13 жовтня	...	...	2754		...	...
15 жовтня	...	...	1540		...	...
16 жовтня	...	...		2680	...	...
18 жовтня	...	...	5000	1254	...	...

Дата	Сальдо на початок		Оборот за підзвітною особою		Сальдо на кінець	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
21 жовтня	...	...	5400	7890	...	...
22 жовтня	...	...	3800		...	...
23 жовтня	...	...		1470	...	...
25 жовтня	...	...	250		...	...

Практичне завдання 20. Підприємство «А» з квітня поточного року орендує нове офісне приміщення. Вивчаючи договір оренди, внутрішнім контролером з'ясовано, що вартість об'єкта оренди складає 4700000,0 грн., щомісячна орендна плата – 36000,0 грн., у т.ч. ПДВ. За умовами договору підприємство сплачує орендну плату щокварталу, до 20 числа першого місяця звітного кварталу. Отже, квартальна сума орендної плати становить 108000,0 грн., у т.ч. ПДВ.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дані операції були відображені бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з оренди офісу та сплати орендної плати у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Прийнято на позабалансовий рахунок	01		4700000,0
Сплачено орендну плату за II квартал поточного року (квітень-червень)	685	311	108000,0
Відображено до податкового кредиту з ПДВ (податкова накладна зареєстрована у ЄРПН)	641	685	18000,0
Нараховано орендну плату за квітень-червень поточного року	92	685	90000,0

Практичне заняття 5.

Внутрішній контроль власного капіталу

План семінарського заняття:

- Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю операцій із формування величини власного капіталу
- Порядок перевірки операцій із формування величини власного капіталу
 - Внутрішній контроль порядку формування зареєстрованого (пайового) капіталу

- 2.2. Внутрішній контроль капіталу у дооцінках
- 2.3. Внутрішній контроль операцій із формування величини додаткового капіталу
- 2.4. Внутрішній контроль операцій із формування величини резервного капіталу
- 2.5. Внутрішній контроль порядку формування нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)
- 2.6. Внутрішній контроль порядку формування неоплаченого капіталу
- 2.7. Внутрішній контроль вилученого капіталу
3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій із власним капіталом

Контрольні питання: Охарактеризуйте процедури внутрішнього контролера під час перевірки правильності формування величини статутного капіталу? Які джерела інформації використовуються внутрішнім контролем під час перевірки правильності формування пайового капіталу? За якими етапами доцільно проводити внутрішній контроль порядку проведення переоцінки основних засобів? Яким чином проводиться перевірка документального оформлення переоцінок основних засобів? На які суттєві моменти повинен звернути увагу внутрішній контролер при перевірці правильності проведення та відображення в обліку переоцінки нематеріальними активів? Які обставини повинен з'ясувати внутрішній контролер під час перевірки правильності відображення в обліку дооцінки (уцінки) фінансових інструментів? Інформація за якими рахунками бухгалтерського обліку слугує джерелом для проведення внутрішнього контролю додаткового капіталу? За якими етапами доцільно проводити внутрішній контроль правильності відображення в обліку накопичених курсових різниць? У якій послідовності здійснюється внутрішній контроль резервного капіталу? Яким чином обліковується капітал в країнах ОЕСР?

Практичне завдання 21. ТОВ «Альянс-Агро» уклало договір із спеціалізованою аутсорсинговою компанією згідно якого виконання функції внутрішнього контролю повністю передається цій компанії. Тому, ТОВ «Альянс-Агро» звернулось до аутсорсингової компанії щодо отримання роз'яснень з питань відображення в обліку операцій із формування величини їх статутного капіталу за умов, наведених нижче.

Протягом звітного періоду було створене і зареєстроване ТОВ «Альянс-Агро» зі статутним капіталом у розмірі 900000,0 грн. Засновниками є: підприємство А, підприємство Б і фізичні особа (неплатник ПДВ). Усі засновники є резидентами України. Частки власників у статутному капіталі ТОВ «Альянс-Агро» розподіляються таким чином:

- підприємство А – 50% (450000,0 грн.);

- підприємство Б – 34% (306000,0 грн.);
- фізична особа – 16% (144000,0 грн.).

Відповідно до установчих документів до статутного капіталу ТОВ «Альянс-Агро» було внесено:

- підприємством А – кошти у розмірі 450000,0 грн.;
- підприємством Б – основні засоби (обладнання) за узгодженою вартістю 306000,0 грн., у т.ч. ПДВ;
- фізичною особою – матеріали за узгодженою вартістю 144000,0 грн.

При цьому, витрати на доставку і монтаж обладнання становлять 9600,0 грн., у т.ч. ПДВ. Операції в обліку проводитимуться після того, як ТОВ «Альянс-Агро» платником ПДВ у територіальних органах Державної податкової служби. Спеціалізована аутсорсингова компанія, яка виконує функції внутрішнього контролю для ТОВ «Альянс-Агро», має надати роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями.

Практичне завдання 22. Виходячи із умов практичного завдання 21, надати консультацію щодо відображення в обліку операцій, пов'язаних зі зміною величини статутного капіталу за наступних умов: рішенням загальних зборів засновників ТОВ «Альянс-Агро» було збільшено статутний капітал на суму 600000,0 грн. При цьому, пропорції часток учасників не змінюються. Учасниками ТОВ «Альянс-Агро» кошти внесені на поточний рахунок кошти загальною сумою 300000,0 грн. Також на зборах засновників було вирішено не повністю вносити кошти, а реінвестувати дивіденди за минулий рік на загальну суму 300000,0 грн. Спеціалізована аутсорсингова компанія, яка виконує функції внутрішнього контролю для ТОВ «Альянс-Агро», має надати роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями.

Практичне завдання 23. Підприємство «А» провело дооцінку основних засобів. Первісна вартість об'єкта основних засобів 40000,0 грн. Сума нарахованого зносу 8000,0 грн. Справедлива вартість такого об'єкта 48000,0 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями: Дебет 10 Кредит 411 на суму 16000,0 грн. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведеннь.

Практичне завдання 24. Підприємство «А» формує резервний капітал за рахунок щорічного відрахування до резервного фонду не менше 5% від суми чистого прибутку. Чистий прибуток за минулий рік склав 120000,0 грн. У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з формування резервного фонду у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Формування резервного фонду від суми чистого прибутку	441	43	6000,0

Практичне завдання 25. Публічним акціонерним товариством «А» прийнято рішення про зменшення статутного капіталу шляхом викупу власних 500000 штук акцій номінальною вартістю 1,0 грн. з наступним їх анулюванням. Поштові витрати становили 1500,0 грн. У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з формування вилученого капіталу у ПАТ «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Відображено викуп акцій в акціонерів за номінальною вартістю	401	672	500000,0
Проведено розрахунок з акціонерами	672	311	500000,0
Оплачені поштові витрати	685	311	1500,0

Практичне заняття 6.

Внутрішній контроль довгострокових зобов'язань і забезпечень

План семінарського заняття:

- Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю операцій з довгостроковими зобов'язаннями та забезпеченням
- Порядок перевірки операцій із формування величини довгострокових зобов'язань і

забезпечення

- 2.1. Внутрішній контроль відстрочених податкових зобов'язань
- 2.2. Внутрішній контроль довгострокових кредитів банків
- 2.3. Внутрішній контроль інших довгострокових зобов'язань
- 2.4. Внутрішній контроль довгострокових забезпечень
- 2.5. Внутрішній контроль цільового фінансування
- 2.6. Особливості внутрішнього контролю страхових резервів
3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з довгостроковими зобов'язаннями та забезпеченням

Контрольні питання: Які операції підлягають перевірці при здійсненні внутрішнього контролю довгострокових зобов'язань і забезпечення? Що таке «непередбачене зобов'язання»? Як внутрішній контролер має перевірити правильність визначення його суми та порядку відображення в обліку? Як проводиться внутрішній контроль відстрочених податкових зобов'язань? Назвіть основні завдання внутрішнього контролю довгострокових кредитів банків. У якій послідовності здійснюється перевірка операцій з виданими довгостроковими векселями? Визначте основні види оренди та умови віднесення оренди до фінансової. Дані яких субрахунків необхідно використовувати при здійсненні внутрішнього контролю довгострокових зобов'язань з оренди»? Охарактеризуйте контрольні заходи з визначення правильності відображення операцій за субрахунками: 471 «Забезпечення виплат відпусток», 472 «Додаткове пенсійне забезпечення», 473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань», 474 «Забезпечення інших витрат і платежів», 477 «Забезпечення матеріального заохочення» та 478 «Забезпечення відновлення земельних ділянок». Які об'єкти підлягають перевірці при внутрішньому контролі цільового фінансування і цільових надходжень? Які нормативні документи регламентують облік довгострокових зобов'язань і забезпечень у зарубіжних країнах-членах ЄС? Які робочі документи доцільно складати при внутрішньому контролі цільового фінансування і цільових надходжень?

Практичне завдання 26. До спеціалізованої аутсорсингової компанії, яка виконує функції внутрішнього контролю, звернулось Автотранспортне підприємство «Прометей» за отриманням роз'яснень з питань відображення в обліку операцій з отримання компенсації з місцевого бюджету за перевезення пасажирів пільгових категорій.

У травні поточного року АТП «Прометей» отримало дохід від надання послуг із перевезення пасажирів на маршрутах міста у сумі 316000,0 грн. Обчислена собівартість таких автомобільних послуг становила 274000,0 грн. Гранична вартість послуг з внутрішньоміських перевезень встановлюється органами місцевого самоврядування. На

АТП «Прометей» коефіцієнт співвідношення між пасажирями, що сплачують за проїзд повною мірою та пасажирями, які користуються різними видами пільг становить 0,14. З метою компенсації витрат на перевезення пільговиків у серпні поточного року АТП «Прометей» отримало компенсацію з місцевого бюджету у розмірі 44240,0 грн. (316000,0 грн. $\times$ 0,14). Спеціалізована аутсорсингова компанія, яка виконує функції внутрішнього контролю для АТП «Прометей», має надати роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями.

Практичне завдання 27. До служби внутрішнього контролю звернулась бухгалтерія підприємства щодо отримання роз'яснень у письмовому вигляді (з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями) з питань обчислення та відображення в обліку забезпечення виплат відпускних.

На підприємстві працює 10 працівників (адміністративний персонал – 4 працівника, у т.ч. одна особа з інвалідністю; працівники відділу збуту – 6 працівників), загальний плановий фонд оплати праці за якими становить 1200000,0 грн. Планова сума на оплату відпускних визначена на рівні 110000,0 грн. Оскільки підприємство раніше не встановлювало розмір забезпечення виплат відпускних, то й залишок за рахунком 471 «Забезпечення виплат відпусток» відсутній. За січень поточного року всім працівникам нараховано заробітну плату у розмірі 120000,0 грн., з неї:

- адміністративному персоналу (4 працівника) – 68000,0 грн., у т.ч. працівнику з інвалідністю – 8000,0 грн.
- працівникам відділу збуту (6 працівників) – 52000,0 грн.

У січні поточного року одному з працівників відділу збуту вже нараховано відпускні у сумі 4000,0 грн.

Практичне завдання 28. 01 серпня поточного року підприємство «А» випустило 1000 облігацій номіналом 1000,0 грн. кожна з терміном погашення 3 роки під 10% річних при ринковій ставці 10%.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

**Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з випуску облігацій та погашення відсотків за ними у підприємства «А»**

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Випущено облігації 01 серпня поточного року	311	521	1000000,0
Нарахування відсотків за облігаціями на 31 липня наступного року (1000000,0 × 10%) = 100000,0 грн.	952	684	100000,0
Сплачено відсотки за облігаціями в кінці терміну 31 липня наступного року	684	311	100000,0

Практичне завдання 29. До служби внутрішнього контролю звернулась бухгалтерія сільськогосподарського підприємства щодо отримання роз'яснень у письмовому вигляді (з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями) з питань відображення в обліку отриманої державної підтримки у вигляді компенсації відсоткової ставки.

Сільськогосподарського підприємства в березні поточного року отримало від банку короткостроковий кредит (строком на 6 місяців) у сумі 200000,0 грн. для покриття виробничих витрат. Витрати на оформлення кредиту (разова комісія банку, послуги оцінювача, послуги нотаріуса при укладенні договору застави і поруки, послуги страхової компанії зі страхування предмета застави) становлять 10000,0 грн. Процентна ставка за кредитом – 28% річних. Підприємство отримало державну підтримку у вигляді компенсації відсоткової ставки за залученим кредитом у сумі 25715,0 грн.

Практичне завдання 30. До служби внутрішнього контролю звернулась бухгалтерія підприємства «А» щодо отримання роз'яснень у письмовому вигляді (з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями) з питань відображення в обліку випуску та реалізації облігацій.

02 січня поточного року підприємство «А» випустило та реалізувало 1000 облігацій номінальною вартістю 10000,0 грн. з терміном обертання – 4 роки під 20% річних. Погашення облігацій планується через 4 роки (31 грудня). Відсотки нараховуються і виплачуються в кінці кожного звітного року. Облігації було реалізовано за номіналом.

Практичне заняття 7.

Внутрішній контроль поточних зобов'язань і забезпечень

План семінарського заняття:

1. Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю поточних зобов'язань і забезпечення
2. Порядок перевірки операцій із формування величини поточних зобов'язань і забезпечення
 - 2.1. Внутрішній контроль короткострокових кредитів банків
 - 2.2. Внутрішній контроль поточної кредиторської заборгованості
 - 2.3. Внутрішній контроль поточного забезпечення
 - 2.4. Внутрішній контроль доходів майбутніх періодів
 - 2.5. Внутрішній контроль інших поточних зобов'язань
3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з поточними зобов'язаннями та забезпеченням

Контрольні питання: Як класифікуються поточні зобов'язання для цілей бухгалтерського обліку? Яким чином оцінити результати тестування системи контролю поточних зобов'язань та забезпечень? Назвіть етапи внутрішнього контролю короткострокових кредитів банків. Якими є джерела інформації для внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості. Охарактеризуйте етапи внутрішнього контролю поточної кредиторської заборгованості. Окресліть етапи внутрішнього контролю поточного забезпечення. Які основна мета, завдання та етапи внутрішнього контролю доходів майбутніх періодів? Охарактеризуйте процедури внутрішнього контролю забезпечення гарантійних зобов'язань у частині поточного забезпечення. Охарактеризуйте основні функції внутрішнього контролю в управлінні поточними зобов'язаннями у контексті євроінтеграції. Назвіть основні робочі документи внутрішнього контролера для перевірки поточних зобов'язань і забезпечень.

Практичне завдання 31. Підприємство «А» отримало банківський кредит у сумі 50000 грн. на 12 місяців для закупівлі сировини під 30% річних, що було сплачено разом із погашенням основної суми кредиту.

У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з отримання та погашення кредиту у підприємства «А»

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Отримано на поточний рахунок кредит банку	311	501	50000,0
Нараховано відсотки за користування кредитом	951	684	15000,0
Сплачено відсотки за користування кредитом	684	311	15000,0
Погашено кредит банку після 12 місяців використання	501	311	50000,0

Практичне завдання 32. На підставі договору від 10 червня поточного року, укладеного між підприємствами «А» та «Б», підприємство «Б» відвантажило пакувальних матеріалів у червні поточного року на суму 10153,65 грн., у т.ч. ПДВ – 3121,03 грн. (видаткові накладні, товарно-транспортні накладні, податкові накладні, інші супроводжувальні документи). Оплатило підприємство «А» у червні поточного року даному постачальнику 8572,50 грн., у т.ч. ПДВ – 1428,75 грн. (підтверджено випискою банку). В бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи правильно підприємство «А» сформувало заборгованість за даним контрагентом на кінець червня поточного року. Скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в обліку розрахунків з постачальником
у підприємства «А» у червні поточного року

Зміст господарської операції	Первинні документи	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Заборгованість на 01.06 поточного року	Аналіз рахунку по субконто	0,00	0,00	
Надходження тарних матеріалів на підприємство	Видаткова накладна № 25 від 13.06	204	631	15605,12
Відображено з ПДВ з постачання	Податкова накладна № 145 від 13.06	644	631	3121,03
Віднесено ПДВ до складу податкового кредиту	Податкова накладна № 145 від 13.06	641	644	3121,03
Перераховано кошти постачальнику	Виписка банку	631	311	8572,50
Заборгованість на 30.06 поточного року	Аналіз рахунку по субконто	0,00	10153,65	

Практичне завдання 33. До служби внутрішнього контролю підприємства у приватному порядку звернувся фахівець відділу збуту з метою отримання консультації щодо правильності розрахунку податкової знижки за податком на доходи фізичних осіб у зв'язку з оплатою ним навчання дитини за контрактом у Центральноукраїнському національному технічному університеті. Проханням фахівця відділу збуту було отримання роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками за даними, які згруповані у нижче наведеній таблиці.

Таблиця

Дані про нараховану заробітну плату фахівця відділу збуту
та витрати на оплату навчання його дитини

Місяць поточного року	Розмір заробітної плати, грн.	Витрати на оплату навчання
Січень	15470,0	1270,0
Лютий	16890,0	1270,0
Березень	17850,0	1270,0
Квітень	14587,0	1270,0
Травень	21450,0	1270,0
Червень	13180,0	-
Липень	14520,0	-
Серпень	12500,0	1580,0
Вересень	11870,0	1580,0
Жовтень	12547,0	1580,0
Листопад	15978,0	1580,0
Грудень	17840,0	1580,0

Практичне завдання 34. На підприємстві «А» 30 травня поточного року працівник написав заяву про надання йому щорічної відпустки на 24 календарні дні (з 01 по 24 червня). Бухгалтерія підприємства провела обчислення відпускних. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних розрахунків.

Таблиця

Дані про нараховану заробітну плату за попередні 12 календарних місяців

Місяць	Нарахована заробітна плата за попередні 12 календарних місяців
Травень минулого року	15000,0
Червень минулого року	16500,0
Серпень минулого року	12500,0
Вересень минулого року	17100,0
Жовтень минулого року	18300,0
Листопад минулого року	15200,0
Грудень минулого року	18000,0
Січень поточного року	13000,0

Місяць	Нарахована заробітна плата за попередні 12 календарних місяців
Лютий поточного року	12000,0
Березень поточного року	11200,0
Квітень поточного року	14000,0
Травень поточного року	15600,0

Таблиця

Розрахунок відпускних

Показник	Сума, грн.
Нарахована заробітна плата за останні 12 календарних місяців	178400,0
Середньоденна заробітна плата за останні 12 календарних місяців	488,76
Кількість днів відпустки, днів	24
Сума відпускних, грн.	11730,24

Практичне завдання 35. До служби внутрішнього контролю звернулась бухгалтерія підприємства щодо отримання роз'яснень з питань обчислення та відображення в обліку нарахування заробітної плати, утримань з неї та єдиного соціального внеску. Умови для розрахунку наведено у таблиці. Надати роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями.

Таблиця

Вихідні дані про нараховану заробітної плати у липні поточного року
та інформація про категорію працівника та наявні пільги

Відділ, у якому працює працівник	Нарахована заробітна плата, грн.	Дані про умови роботи	Категорія для сплати ЄСВ	Пільги
Відділ збуту	12200,0	Сумісник	1	Батько, що виховує 3 дітей (до 18 років)
Виробничий відділ	13800,0	Основне місце роботи	1	
Бухгалтерія	14100,0	Основне місце роботи	1	Мати, що виховує 2 дітей (до 18 років)
Виробничий відділ	6100,00	Сумісник	1	
Виробничий відділ	15400,0	Основне місце роботи	1	
Виробничий відділ	18500,0	Основне місце роботи	1	
Адміністрація	7500,0	Основне місце роботи	2	
Відділ збуту	14500,0	Основне місце роботи	1	
Бухгалтерія	10000,0	Основне місце роботи	1	
Канцелярія	8500,0	Основне місце роботи	1	

Практичне заняття 8.
Внутрішній контроль доходів, витрат
та фінансових результатів

План семінарського заняття:

1. Оцінка систем бухгалтерського обліку та контролю фінансових результатів
2. Порядок перевірки операцій з визначення фінансових результатів
 - 2.1 Внутрішній контроль доходів
 - 2.2. Внутрішній контроль витрат
3. Форми робочих документів внутрішніх контролерів при перевірці операцій з формування фінансового результату

Контрольні питання: Поясніть, для чого необхідно проводити оцінку системи внутрішнього контролю доходів і витрат. Охарактеризуйте етапи внутрішнього контролю доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт та послуг. Як класифікуються витрати для цілей бухгалтерського обліку? Якими є особливості внутрішнього контролю доходів від участі в капіталі? Якими є джерела інформації для внутрішнього контролю фінансових результатів? Охарактеризуйте етапи внутрішнього контролю витрат за елементами. Яким чином класифікуються витрати для цілей бухгалтерського обліку? Як проводиться перевірка правильності формування собівартості реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг? Як проводиться перевірка правильності формування даних про податок на прибуток підприємств? Якими є особливості внутрішнього контролю фінансових результатів у країнах ЄС.

Практичне завдання 36. До підприємства, що надає послуги аутсорсингу, звернулось новостворене підприємство «А» щодо отримання роз'яснень з питань формування фінансового результату в обліку та визначення суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету. Журнал операцій за листопад поточного року наведено у таблиці. Надати роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями.

Таблиця

Журнал операцій підприємства «А» за листопад поточного року

Зміст господарської операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Придбано товари (з ПДВ): 500 пачок паперу за ціною 70,0 грн.; 150 гелевих ручок за ціною 12,0 грн.; 220 коректорів за ціною 16,0 грн.			

Зміст господарської операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Відображено податковий кредит з ПДВ (податкова накладна зареєстрована в ЄРПН)			
Оплачено вартість придбаних канцтоварів			
Придбано паливо (з ПДВ): Бензин А-95 500л за ціною 29,0 грн.; Бензин А-98 490л за ціною 30,0 грн. Дизельне паливо 850 л за ціною 28,0 грн.			
Відображено податковий кредит з ПДВ (податкова накладна зареєстрована в ЄРПН)			
Оплачено вартість придбаного палива			
Придбано підзвітною особою 1 блокнот за ціною 220,0 грн. (блокнот для використання бухгалтером)			
Відображено податковий кредит з ПДВ (податкова накладна зареєстрована в ЄРПН)			
Реалізовано товари: 500 пачок паперу за ціною 80,0 грн.; 150 гелевих ручок за ціною 18,0 грн.; 220 коректорів за ціною 24,0 грн.			
Відображено податкове зобов'язання з ПДВ			
Списано собівартість реалізованих канцтоварів			
Надійшла оплата від покупця на поточний рахунок			
Реалізоване паливо: Бензин А-95 500л за ціною 32,0 грн.; Бензин А-98 490л за ціною 35,0 грн. Дизельне паливо 850л за ціною 31,0 грн.			
Відображено податкове зобов'язання з ПДВ			
Списано собівартість реалізованого палива			
Надійшла оплата від покупця на поточний рахунок			
Списано дохід від реалізації канцтоварів на фінансовий результат			
Списано дохід від реалізації палива на фінансовий результат			
Списано витрати на фінансовий результат			
Списано витрати на фінансовий результат			
Сформовано фінансовий результат			

Практичне завдання 37. Підприємства «А» (платник єдиного податку) має у складі одного засновника – фізичну особу, яка є і директором підприємства. За минулий рік отримано чистий прибуток у сумі 20000,0 грн., який вирішено спрямувати на виплату дивідендів. При цьому, засновник бажає отримати від підприємства насіння соняшника на всю суму дивідендів. Договірна ціна, яка відповідає звичайній, становить 750 грн. за центнер, у т.ч. ПДВ. У бухгалтерському обліку підприємства «А» дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту

внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

**Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з використання прибутку у підприємства «А»**

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Прийнято рішення про виплату дивідендів	441	443	20000,0
Нараховано дивіденди	443	671	20000,0
Відвантажено насіння соняшнику засновнику в кількості 26,67 ц (20000,0 грн. / 750,0 грн.)	361	701	20000,0
Відображено залік заборгованостей	671	361	20000,0

Практичне завдання 38. Сільськогосподарське підприємство займається тваринництвом. Воно має основне стадо великої рогатої худоби вартістю 115300,0 грн. та молодняк на вирощуванні й відгодівлі вартістю 79640,0 грн. Комісія визначила, що 31 грудня поточного року справедлива вартість продукції тваринництва становить: основного стада – 104890,0 грн.; молодняку – 91190,0 грн. У бухгалтерському обліку сільськогосподарського підприємства дана операція була відображена бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

**Відображення в бухгалтерському обліку
операцій з переоцінки біологічних активів на сільськогосподарському підприємстві**

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Відображено уцінку основного стада ВРХ на 31 грудня поточного року (115300,0 грн. – 104890,0 грн.)	940	163	10410,0
Відображено дооцінку молодняку на 31 грудня поточного року (91190,0 грн. – 79640,0 грн.)	212	710	11550,0
Віднесено на фінансовий результат витрати від зміни вартості ВРХ	791	940	10410,0
Віднесено на фінансовий результат доходи від зміни вартості молодняку	710	791	11550,0

Практичне завдання 39. Надати роз'яснення у письмовому вигляді з необхідними розрахунками та бухгалтерськими проведеннями за умови, що до служби внутрішнього контролю звернулася бухгалтерія підприємства «А» з приводу отримання роз'яснень з формування фактичної собівартості готової продукції на підставі наведених нижче даних.

1. Для потреб основного виробництва за звітний період здійснено такі витрати:

- списані матеріали – 446800,0 грн.;
 - нарахована заробітна плата виробничим робітникам – 126400,0 грн.;
 - проведено відрахування на соціальні заходи за діючими тарифами – (обчислити);
 - списані змінні загальновиробничі витрати – 12600,0 грн.;
 - списані розподілені постійні загальновиробничі витрати – 6800,0 грн.
 - списані нерозподілені постійні загальновиробничі витрати – 1500,0 грн.
2. Виявлено і списано з виробництва остаточний брак – 680,0 грн.
3. Списана фактична собівартість випущеної з виробництва готової продукції – (обчислити)

Практичне завдання 40. Підприємство «А» у серпні поточного року, на підставі договору, отримало передоплату від покупця на поточний рахунок у сумі 12000,0 грн., у т.ч. ПДВ. Проте, з певних обставин підприємство «А» не виконало своїх зобов'язань перед покупцем. У жовтні поточного року підприємство «А» відвантажило покупцю товарів на суму 4800,0 грн., у т.ч. ПДВ (облікова вартість товарів становить 3000,0 грн.). На залишок заборгованості покупець подає позов до суду. Суд приймає рішення на користь покупця. У грудні поточного року підприємство «А» відвантажує покупцю товари на залишок заборгованості, облікова вартість яких становить 5000,0 грн. У бухгалтерському обліку підприємства «А» дані операції були відображені бухгалтерськими проведеннями, наведеними у таблиці. З'ясувати чи припустилось порушень підприємство «А» і, якщо так, скласти фрагмент Звіту внутрішнього контролю із зазначенням правильних бухгалтерських проведення.

Таблиця

Відображення в бухгалтерському обліку

операцій з висунення претензії покупцем та погашення кредиторської заборгованості

Зміст операції	Бухгалтерське проведення		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
Отримано передоплату від покупця	311	361	12000,0
Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	2000,0
Відвантажено товари покупцю	361	702	4800,0
Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	3000,0
Списано доход на фінансовий результат	702	791	4800,0
Списано витрати на фінансовий результат	791	902	3000,0
Відвантажено товари покупцю після отримання рішення суду	361	702	7200,0
Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	1200,0
Списано собівартість реалізованих товарів	902	281	5000,0
Списано доход на фінансовий результат	702	791	6000,0
Списано витрати на фінансовий результат	791	902	5000,0

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ПРОТЯГОМ СЕМЕСТРУ

Розв'язання тестів на модульних контролях дозволить визначити та оцінити рівень набутих знань на лекційних і практичних заняттях. Модульний контроль відбувається два рази на семестр шляхом оцінки знань за допомогою тестів. За правильну відповідь на кожне з десяти тестових питань студент отримує 0,5 бала. Максимальна кількість отриманих балів на кожному з поточних контролів дорівнює 5.

Приклади тестових питань для модульних контролів

1. Найбільш точне визначення поняття «внутрішній контроль» - це:

- а) процес постійного впливу на об'єкти
- б) процес постійного впливу на об'єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень
- в) процес постійного впливу на об'єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень задля приведення фактичного стану об'єктів до бажаного
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

2. Яку назву має методичний прийом внутрішнього контролю, при застосуванні якого контрольні заходи проводяться безпосередньо на об'єкті контролю і направлені на встановлення фактичного обсягу і вартості виконаних робіт?

- а) контрольний замір робіт
- б) контрольний запуск сировини у виробництво
- в) інвентаризація
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

3. За часом здійснення внутрішній контроль класифікують як:

- а) систематичний, періодичний, епізодичний
- б) плановий, позаплановий, раптовий
- в) попередній, поточний, наступний
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

4. Організацією внутрішнього контролю на підприємстві займається –

- а) сам суб'єкт господарювання
- б) податковий орган, на обліку у якому перебуває суб'єкт господарювання

- в) власник підприємства, який має більше 10% акцій
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

5. Коли виконання функції внутрішнього контролю повністю передається спеціалізованій компанії (зовнішньому консультанту) – це:

- а) аудит
- б) аналітика
- в) аутсорсинг
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

6. Документальне оформлення внутрішнього контролю складається з двох основних блоків:

- а) технічні та кінцеві документи
- б) підготовчі та проміжні документи
- в) робочі та підсумкові документи
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

7. Внутрішній контролер повинен встановити існування довгострокової дебіторської заборгованості строк погашення якої перевищує термін позовної давності, що становить:

- а) 365 днів
- б) 730 днів
- в) 1095 днів
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

8. Об'єктами внутрішнього контролю операцій, пов'язаних з вибуття запасів є...:

- а) продаж за грошові кошти та вибуття у виробництво
- б) продаж в результаті обміну та безоплатна передача
- в) передача в якості внеску до зареєстрованого (пайового) капіталу
- г) всі запропоновані варіанти відповіді правильні
- д) правильної відповіді не запропоновано

9. Внутрішній контролер повинен пам'ятати, що, якщо витрати неможливо прямо пов'язати з доходами певного періоду, то вони відображаються у складі:

- а) витрат майбутніх періодів
- б) адміністративних витрат

в) витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені

г) загальновиробничих витрат

д) правильної відповіді не запропоновано

10. При перевірці порядку формування доходів підприємства внутрішній контролер повинен враховувати, що сума попередньо оплати за продукцію:

а) є доходом

б) не є доходом

в) визнається доходом після постачання продукції

г) є доходом майбутніх періодів

д) правильної відповіді не запропоновано

Представлені приклади тестових питань можуть бути використані при проведенні підсумкового контролю знань на заліку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчо-нормативна база

1. Інструкції з організації внутрішнього контролю у державних органах влади
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 30 лис. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/conv#Text>
3. Кодекс адміністративного судочинства : Закон України від 6 лип. 2005 р. № 2747-IV (із змінами і доповненнями у редакції від 24.05.2022 р.) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/index>
4. Лімська декларація керівних принципів контролю : прийнята IX Конгресом Міжнародної організації вищих контрольних органів (INTOSAI) 01 січ. 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604_001#Text
5. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку
6. Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів : Постанова КМУ від 12 груд. 2018 р. № 1062. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1062-2018-%D0%BF#Text>
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 30 лис. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>
8. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ М-ва фінансів України від 02 вер. 2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV (із змінами і доповненнями у редакції від 01.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
11. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 лип. 2010 р. № 2464-VI (із змінами і доповненнями у редакції від 30.04.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
12. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05 квіт. 2007 р. № 877-V (із змінами і доповненнями

у редакції від 26.05.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

Навчальні літературні джерела з електронним доступом

1. Внутрішній контроль: від теорії до практики: практичний посібник для розпорядників бюджетних коштів. LOGICA. 2019. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7523/1/%82.pdf>
2. Внутрішній контроль процесів матеріального забезпечення в системі управління підприємством: Монографія / Т.В. Фоміна, О.Б. Пугаченко; за ред. Г.М. Давидова. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 200 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/9539/1/%8f.pdf>
3. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури». 2014. 496 с. URL: https://img.yakaboo.ua/media/mediagallery/pdf/v/n/vnutr_guzal.pdf
4. Єфіменко Т.І. Внутрішньогосподарський контроль: Навчальний посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2013. 313 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/24D0%BA.pdf>
5. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/3728081/>
6. Каменська Т.О., Редько О.Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практичний посібник. Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. Київ. 2015. 375 с. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/2142/1/ТЕКСТ-KONTROL-AUDIT-END_%281%29.pdf
7. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т., Рагуліна М.М. Внутрішній аудит: Навч. посібник. Вид. 5-те, перероб. і допов. К.: Алерта, 2022. 390 с. URL: <https://alerta.kiev.ua/oblik-ta-podatki/754-vnutrishnij-audit.html>
8. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Внутрішній аудит: підручник. Тернопіль. ТНЕУ. 2016. 211 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37224/1/%D0%92%D0%.pdf>
9. Слободяник Ю.Б., Зварич Л.В. Внутрішній аудит: навчальний посібник / за заг. ред. Ю.Б. Слободяник. Суми. 2018. 248 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7523/1/%d0%d0%b8%d1%82.pdf>
10. Шендригоренко М.Т., Шевченко Л.Я., Янковський В.А. Внутрішній господарський контроль: навч. посібник. Кривий Ріг. ДонНУЕТ. 2020. 108 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/2269/1/2020_NP_%20Shendryhorenko.pdf
11. Шпанковська Н.Г., Білова О.С., Канська О.І. Внутрішньогосподарський контроль: Навчальний посібник. Дніпропетровськ. НМетАУ. 2012. 154 с. URL: https://nmetau.edu.ua/file/kua_14315.pdf

Наукові публікації

1. Благоразумова О.В., Зубатенко Ю.С., Лесняк В.Ю. Значення ефективного внутрішнього контролю як елементу системи управління ресурсним потенціалом підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 12. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/1140/3a0c9702b1a8aa8fac3c9076689e98189852.pdf>
2. Бреус С.В., Рижкова М.І. Систем внутрішнього контролю на підприємстві в межах управління прибутком підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 5 (10). С. 134-138. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/24.pdf
3. Великий Ю.В. Внутрішній контроль і аудит в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 7. С. 5-7. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2017/3.pdf
4. Воронко Р.М. Внутрішній контроль як невід’ємна складова системи управління підприємств та організацій споживчої кооперації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 1 (45). С. 376-381. URL: http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/45/2/45_2_376-381_%...%BE.pdf
5. Гавриличенко Є.В. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту матеріально-виробничих запасів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-43>
6. Гай О.М., Кононенко Л.В., Костенко В.Г. Організація внутрішнього контролю виробництва продукції тваринництва та його документальне оформлення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2020. Вип. III (79). С. 172-188. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/11032>
7. Гамова О.В., Козачок І.А., Федоренко Т.В. Внутрішній контроль заробітної плати на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/8.pdf
8. Гевчук А.В. Внутрішній контроль обліку розрахункових операцій на підприємстві. *Вчені записки університету «Крок»*. 2019. № 2 (54). С. 72-79. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-72-79>
9. Глущенко Я.І. Внутрішній контроль зовнішньоекономічного договору: інформаційно-організаційні та методичні аспекти. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 16. С. 64-68. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=...=PDF/bses_2017_16_16.pdf
10. Голячук Н., Голячук С. Внутрішній контроль договірних операцій лісгосподарських підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 1 (62).

- C. 152-158. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/62/799.pdf>
11. Гордєєва-Герасимова Л.Ю., Яромич Л.С. Дослідження методики аудиту власного капіталу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 6. Т.1. DOI: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/en-2021-6t1-33.pdf>
 12. Грищук С.В. Порівняльний аналіз сутності понять «внутрішньогосподарський контроль» та «внутрішній контроль». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип.22. Ч.1. С. 69-73. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24265/1/%...%AC.pdf>
 13. Жадан Т.А., Яценко С.О. Внутрішній контроль як економічна категорія: систематизація наукових підходів та уточнення змісту. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 845-850. URI: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017>
 14. Кінзерська Н.В. Методичне забезпечення внутрішнього контролю зовнішньоекономічної діяльності підприємств торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-34>
 15. Ключ Ю.І., Іжболдіна А.В. Теоретичне обґрунтування організації внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2019. № 2-3 (70-71). URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11569/>
 16. Комарова О.А., Фоміна Т.В. Внутрішній контроль збутової діяльності на підприємствах олійножирової галузі. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 5 (21). URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2015/No5/77.pdf>
 17. Копчикова І. Внутрішній контроль у системі управління товарними втратами. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 5. С. 130-142. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2018/05\(100\)/11.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2018/05(100)/11.pdf)
 18. Кузьма Х. Внутрішній контроль: сутність та особливості організації на підприємствах, які здійснюють комісійні операції. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. № 4. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/816>
 19. Кузьма Х. Методика внутрішнього контролю на підприємствах, які здійснюють комісійні операції. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2018. випуск 3-4. С. 59-66. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/download/384/383>
 20. Левицька С.О. Виробничі запаси як об'єкт внутрішнього контролю (на прикладі

- суб'єктів споживчої кооперації). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал.* 2017. № 4 (32). С. 200-206. URL: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2017/32/39.pdf>
21. Макаренко А.П., Ананьєва І.В. Удосконалення оподаткування, обліку, податкової звітності і контролю податку на додану вартість та заходи щодо поліпшення його податкового планування на підприємстві. *Агросвіт.* 2021. № 24. С. 31-38. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.24.31
 22. Макаренко А.П., Левитська Д.Ю. Удосконалення обліку та внутрішнього аудиту розрахунків з дебіторами на торговельних підприємствах. *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 1. С. 30-38. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2021/7.pdf
 23. Максименко І.Я., Зоря О.П., Горлачова Г.Р. Інвентаризація як складова внутрішньогосподарського контролю в процесі управління підприємством. *Економіка та держава.* 2017. № 10. С. 83-85. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2017/19.pdf
 24. Меліхова Т.О. Методичні засади проведення внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. *Агросвіт.* 2019. № 9. С. 17-24. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.9.17
 25. Меліхова Т.О., Феофанов Л.К., Присяжнюк Д.В. Удосконалення організації та методики внутрішнього та зовнішнього контролю розрахунків з постачальниками. *Агросвіт.* 2021. № 20. С. 32-39. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.32
 26. Меліхова Т.О., Чакалова Н.С., Іващенко Є.Є. Удосконалення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам для підвищення якості формування інформації в обліку. *Економіка та держава.* 2019. № 3. С. 95-101. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.3.95
 27. Меліхова Т.О. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту касових операцій як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. *Економіка і держава.* 2019. № 5. С. 9-15. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.5.9
 28. Меліхова Т.О., Балашова Ю. О. Удосконалення внутрішнього аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка.* 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7503>
 29. Меліхова Т.О., Левтерова Л.В. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на сільгосппідприємстві. *Агросвіт.* 2020. № 2. С. 10-17. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/2_2020/3.pdf
 30. Меліхова Т.О., Федоров І.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для

- своєчасного виявлення загроз у системі управління фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 2. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/2_2018/11.pdf
31. Меліхова Т.О., Федорова Л.А. Удосконалення методики внутрішнього контролю податку на прибуток для підвищення економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.121>
 32. Меліхова Т.О., Ярашикли Ю. Удосконалення обліку і контролю касових операцій на підприємстві. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2019. № 12. С. 96-98. DOI: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2019.189161>
 33. Михайловина С.О., Підлубна О.Д. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38-2. С. 131-136. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/38_2_2019/28.pdf
 34. Михалків А.А., Косташ Т.В. Внутрішній контроль процесу господарювання: проблеми організації. *Економіка і держава*. 2020. № 1. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.61
 35. Мінковська А. В. Особливості внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємствах та його удосконалення. *Теоретико-методичні аспекти удосконалення обліку і контролю, системи оподаткування та фінансово-економічної безпеки в управлінні економічною стійкістю підприємств: колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька*. Дніпро: Пороги. 2018. С. 146-161. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/1512>
 36. Міщенко Т.М. Заходи внутрішнього контролю та їх моніторинг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17. Част. 2. С. 6-11. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/3.pdf
 37. Міщенко Т.М. Удосконалення внутрішнього контролю бюджетної установи. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2017. Том 28 (67). № 1. С. 129-134. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2017/28_67_1/25.pdf
 38. Мулик Я.І. Методичні та організаційні підходи до системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 28-38. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.17-18.28
 39. Мулик Я.І., Домбровська В.В. Внутрішньогосподарський контроль фінансової безпеки підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 960-964. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/18821.pdf>

40. Очеретсько Л.М., Сітало В.О. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 66-70. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/9_2018/13.pdf
41. Паянок Т.М. Система внутрішнього контролю дебіторської заборгованості: напрями вдосконалення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. Вип. № 1 (42). С. 58-63. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1\(42\)-58-63](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-1(42)-58-63)
42. Подмешальська Ю. В., Резніченко Л. О. Удосконалення методики внутрішнього аудиту заробітної плати як засобу внутрішнього контролю на підприємстві. *Агросвіт*. 2019. № 4. С. 88-96. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.4.88
43. Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К., Горбатова П.О. Розробка програми аудиту власного капіталу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 50-57. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2019/9.pdf
44. Попова Л.В. Внутрішній контроль страхових компаній в сучасних умовах розвитку. *Проблеми сучасних трансформацій у умовах розвитку*. 2021. № 2. DOI: <https://doi.org/10.54929/pmt-issue2-2021-11>
45. Пугаченко О.Б. Страхові резерви: порядок формування, облік, внутрішній контроль. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2017. випуск 3-4. С. 51-63 URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/319>
46. Пугаченко О.Б. Зарудна Н.Я. Внутрішній контроль порядку відображення в обліку дебіторської заборгованості. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-73>
47. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Методичні підходи до внутрішнього контролю запасів. *KONZEPTUELLE GRUNDSÄTZE DES WIRTSCHAFTSWACHSTUMS BEI DER GLOBALISIERUNG: Kollektive Monografie / herausgegeben vom Doktor Wirtschaftswissenschaften Professor W. Jatsenko*. Verlag SWG imex GmbH Nürnberg, Deutschland, 2016. P. 208-218
48. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Робочі документи внутрішнього контролю операцій з необоротними активами: прикладний аспект. *Інститут бухгалтерського обліку. Контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. № 3. С. 69-84. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/290>
49. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Внутрішній контроль біологічних активів (підр. 4.2 розділу 4). *Стратегія економічного розвитку суб'єктів аграрної сфери: актуальні питання науки і практики: колективна монографія / За заг. ред. В.С. Лукача*.

- Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. С. 147-161. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10349>
50. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Внутрішній контроль капіталу у дооцінках (підр. 5.12. розділу 5). *Emergence of public development: financial and legal aspects : Collective monograph /Yu. Pasichnyk and etc.: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Pasichnyk Yu.J. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2019. P. 520-529. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10120>*
 51. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Внутрішній контроль незавершених капітальних інвестицій, інвестиційної нерухомості, довгострокових фінансових інвестицій та довгострокової дебіторської заборгованості (підр. 4.2 розділу 4). *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу: теорія, методологія, організація: [Колективна монографія] / за заг. ред. д.е.н., проф. О.А. Сараніної; ХНТУ. Херсон: Книжкове видавництво ПП Вишемирський В.С., 2014. С. 219-232*
 52. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Документальне забезпечення внутрішнього контролю операцій з оборотними активами. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2020. № 4 (37). С. 236-250. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4\(37\).236-250](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4(37).236-250).*
 53. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Документальне забезпечення внутрішнього контролю операцій з оборотними активами. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2020. № 4 (37). С. 236-250. URL: [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4\(37\)/24.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4(37)/24.pdf)*
 54. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Концептуальні засади організації внутрішнього контролю в системі управління економічною безпекою суб'єктів господарювання. *Управління системою економічної безпеки суб'єктів господарювання : обліково-аналітичне забезпечення [Колективна монографія] / За ред. Черевка О.В., Гнилицької Л.В., Мігус І.П. Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А., 2015. С. 143-172.*
 55. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Посилення взаємозв'язку обліку і контролю підприємницької діяльності та їх інтеграція з іншими функціями управління. *Financial and Economic Security and Accounting and Analytical Support in Business : monograph / L. Kindratska, K. Pavlov, L. Shpak, O. Yatsenko [et.al]; edited by V. Yatsenko. "East West" Association For Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna, Austria, 2016. С. 210-222*
 56. Рябчук О.Г., Блищик Л.В. Особливості контролю достовірності показників балансу суб'єкта господарювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 25. Ч. 2. С. 101-106. URL: <http://www.visnyk->*

- econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/22.pdf
57. Савченко Р.О., Савченко Н.М., Дем'янюк І.В. Внутрішній контроль: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.51
 58. Семенець А. Внутрішній контроль та система внутрішнього контролю в контексті міжнародного бізнесу: формалізація дефініцій. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2021. № 1 (9). DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-01-386-397>
 59. Фірсова Н.В. Значення внутрішнього контролю товарних запасів у діяльності роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 4. С. 29-31. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2017/8.pdf
 60. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль окремих видів дебіторської заборгованості як пріоритетний напрям ефективного розвитку підприємницької діяльності (підр. 1.16 розділу 1). *Sozioökonomischen und rechtliche Faktoren der sozialen Entwicklung unter den Bedingungen der Globalisierung. Hrsg. von Doktor der Wirtschaftswissenschaften, Professor Yu.V. Pasichnyk kollektive^[P]Monografie in 2 Bänden. Band 2. Shioda GmbH, Steyr, Österreich, 2018. S. 158-173. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10353>*
 61. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль операцій з основними засобами та нематеріальними активами (підр. 4.1 розділу 4). *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу: теорія, методологія, організація: [Колективна монографія] / за заг. ред. д.е.н., проф. О.А. Сараніної; ХНТУ. Херсон: Книжкове видавництво ПП Вишемирський В.С., 2014. С. 203-218*
 62. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль операцій із формування величини додаткового та резервного капіталу (підр. 5.7 розділу 5). *Latest Technologies of Neo-industrial Transformations: Financial, Legal and Sociological Aspects. Gutsalenko L., Liashenko V., Sukach O. and others: Collective monograph [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Pasichnyk Yu.]. Austria, 2020. P. 275-286. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10347>*
 63. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль порядку формування зареєстрованого (пайового) капіталу (підр. 5.1. розділу 5). *Stages of Formation and Development of the Economy of Independent Ukraine: Collective monograph [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Yu. Pasichnyk]. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2021. P. 355-364. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10833>*
 64. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом за

- податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. № 179. Дніпро: ПДАБА. 2022. С. 140-145. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-21>
65. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Особливості внутрішнього контролю операцій з окремими видами запасів (підр. 3.4. розділу 3). *KONZEPTUELLE GRUNDSÄTZE DES WIRTSCHAFTSWACHSTUMS BEI DER GLOBALISIERUNG: Kollektive Monografie / herausgegeben vom Doktor Wirtschaftswissenschaften Professor W. Jatsenko*. Verlag SWG imex GmbH Nürnberg, Deutschland, 2016. P. 197-208
 66. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Тестування системи обліку та внутрішнього контролю операцій з необоротними активами. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. № 6 (39). С. 186-197. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/11936>
 67. Ходаківська Л.О. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 668-673. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/99.pdf
 68. Чакалова Н.С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах. *Агросвіт*. 2018. № 22. С. 81–90. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.22.81
 69. Borrás B.A. (2020) Internal Business Control Systems in Small Puerto Rican Retail Businesses. *Walden Dissertations and Doctoral Studies*. URL: <https://scholarworks.walde-nu.edu/dissertations/7994>.
 70. Fomina T. & Puhachenko O. (2019) Classification of internal control: evolution, current state and problems of development. *Innovative economics and management*. Volume 6. № 2. P. 62-71 URL: https://nier.ge/images/olga_pugachenko.pdf
 71. Henk O. (2020) Internal control through the lens of institutional work: a systematic literature review. *Journal of Management Control*. 31. P. 239-273. URL: <https://doi.org/10.1007/s00187-020-00301-4>.
 72. Iwejor I.C. (2017) Internal Controls: Identifying Control Elements and implementation Dynamics Facing Retail Companies. *Walden Dissertations and Doctoral Studies*. URL: <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/4379>
 73. Lakis V. & Giriūnas L. (2012) The concept of internal control system: theoretical aspect. *Ekonomika*. 91. P. 142-152. URL: <https://www.researchgate.net/publication/330519076>
 74. Leng J. & Zhao P. (2013). Study on the impact of the quality of internal control on the performance of M & A. *Journal of Service Science and Management*. 6. P. 223–231. URL: doi:10.4236/jssm.2013.63025.

75. Mohd-Sanusi Z., Johari R.J., Said J. & Iskandar T. (2015). The Effects of Internal Control System, Financial Management and Accountability of NPOs: The Perspective of Mosques in Malaysia. *Precede Economics and Finance*. 28. P. 156-162. URL: <https://www.researchgate.net/publication/265537516>
76. Puhachenko Olha & Fomina Tetiana (2019) Method of control: evolution, modern interpretation and the connection with the concept of «method of internal control». *Innovative economics and management*. Volume 6. № 1. P. 79-88. URL: https://nier.ge/images/olga_pugachenko.pdf
77. Svitlana Viter, Olga Dmytrenko, Olena Yarmoliuk, Tetiana Fomina, Olha Puhachenko (2021) Audit in Developing Countries: the Case of Eastern Europe. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. Volume 11, Issue 2, Special Issue XXII., P. 182-186 URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110222/papers/A_33.pdf

Web-ресурси

1. Офіційний сайт Аудиторської палати України – Режим доступу: <https://www.apu.com.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної ради України – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Головного управління ДПС у Кіровоградській області – Режим доступу: <https://kr.tax.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України – Режим доступу: <https://dasu.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державної податкової служби України – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
9. Офіційний сайт Національного банку України – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
11. Репозитарій Центральноукраїнського національного технічного університету – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/>